

Szczegółowy przedmiotowy system oceniania do podręcznika *Myśli i słowa* klasa 1.

Lektura i inne teksty kultury, materiał językowy, komunikacja	Wymagania			
	konieczne (ocena dopuszczający)	podstawowe (ocena dostateczny)	rozszerzone (ocena dobry)	dopełniające (ocena bardzo dobry)
	Uczeń			
Rozdział I. Źródła kultury				
Podręcznik <i>Myśli i słowa</i> dla klasy 1.	orientuje się w spisie treści zna wyróżnienia stosowane w podręczniku korzysta z podręcznika pod kierunkiem nauczyciela	zna części kompozycyjne podręcznika rozumie wyróżnienia stosowane w podręczniku korzysta z podręcznika przy niewielkiej pomocy nauczyciela	rozpoznaje części kompozycyjne podręcznika wyszukuje wskazane materiały samodzielnie korzysta z podręcznika	zna zawartość części kompozycyjnych podręcznika bez trudności samodzielnie korzysta z wszystkich części podręcznika formułuje wstępną ocenę podręcznika
Księga Rodzaju. <i>Stworzenie świata</i>	wymienia kolejne etapy powstawania świata zna podstawowe cechy języka biblijnego wie, że Biblia składa się ze Starego i Nowego Testamentu	nazywa wszystkie etapy kreacji świata wskazuje cechy języka biblijnego zna podstawowe części Biblii	określa rolę człowieka w boskim dziele stworzenia omawia cechy języka biblijnego wie, że Biblia jest fundamentem europejskiej kultury	formułuje wypowiedź na temat roli człowieka w boskiej kreacji omawia cechy języka biblijnego, przywołując ilustrujące je przykłady wyjaśnia rolę Biblii w kulturze europejskiej
Mark Twain <i>Pamiętniki Adama i Ewy</i> (fragment)	wymienia etapy poznawania się pierwszych ludzi wie, że tekst nawiązuje do Biblii czyta ze zrozumieniem definicję <i>parafrazy</i> gromadzi podstawowy materiał do charakterystyki korzystając z tabeli z podręcznika, pisze krótką charakterystykę bohaterów	opowiada o kolejnych etapach poznawania się pierwszych ludzi wskazuje główne nawiązania do Biblii zna pojęcie <i>parafraza</i> gromadzi pełny materiał do charakterystyki pisze charakterystykę bohaterów	nazywa uczucia i stany emocjonalne towarzyszące pierwszym ludziom wymienia wszystkie nawiązania do Biblii wyjaśnia, co to jest parafraza gromadzi i wstępnie porządkuje materiał do charakterystyki pisze rozwiniętą charakterystykę bohaterów	omawia uczucia i stany emocjonalne towarzyszące pierwszym ludziom omawia rolę nawiązań biblijnych wyjaśnia, na czym polega i czemu służy parafraza w tekście gromadzi i porządkuje materiał do charakterystyki pisze rozwiniętą charakterystykę porównawczą bohaterów
William Blake <i>Stworzenie świata</i> (reprodukcja obrazu)	wie, że obraz nawiązuje do Biblii wymienia elementy pokazane na obrazie przedstawia wstępny projekt własnego obrazu	dostrzega związek obrazu z Biblią wstępnie omawia kompozycję obrazu opowiada o warstwie przedstawieniowej obrazu, którego byłby autorem	wyjaśnia, na czym polega związek obrazu z Biblią omawia symboliczne znaczenia elementów przedstawionych na obrazie wyjaśnia, jakimi środkami malarskimi posłużyłby się przy tworzeniu swojego obrazu	prezentuje wypowiedź wyjaśniającą związki obrazu z Biblią wyjaśnia symboliczne znaczenia wynikające z kompozycji obrazu wyjaśnia, jakimi środkami malarskimi posłużyłby się przy tworzeniu swojego obrazu i jakie znaczenia chciałby w ten sposób wyeksponować

Lektura i inne teksty kultury, materiał językowy, komunikacja	Wymagania			
	konieczne (ocena dopuszczający)	podstawowe (ocena dostateczny)	rozszerzone (ocena dobry)	dopełniające (ocena bardzo dobry)
	Uczeń			
Blogi uczniów	– wie, co to jest blog – pisze fragment bloga w imieniu Adama lub Ewy	– rozpoznaje w internecie wypowiedzi będące blogami – pisze fragment bloga w imieniu Adama lub Ewy – uzupełnia blog prostą oprawą graficzną	– wyjaśnia, czym cechuje się blog – pisze fragment bloga w imieniu Adama lub Ewy, zachowując styl ich wypowiedzi – uzupełnia blog oprawą graficzną	– wskazuje podobieństwa i różnice między blogiem a innymi wypowiedziami w formie osobistych zapisków – pisze fragment bloga w imieniu Adama lub Ewy – zamieszcza w tekście aluzje do współczesności – uzupełnia blog rozbudowaną formą graficzną
Święty Łukasz <i>Przypowieść o miłosiernym Samarytaninie</i>	– czyta tekst ze zrozumieniem – odpowiada na pytania dotyczące treści utworu – dostrzega motywy postępowania bohaterów – wie, czym jest przypowieść, opowiada o sytuacji z życia, w której miała miejsce pomoc drugiemu człowiekowi	– odtwarza treść przypowieści – omawia motywy postępowania bohaterów – wskazuje cechy przypowieści – opowiada o swojej pomocy drugiemu człowiekowi	– analizuje kompozycję tekstu – porównuje motywy postępowania bohaterów – ma świadomość przenośnego znaczenia przypowieści – wie, że przypowieść to gatunek biblijny – opowiada o współczesnych formach pomocy drugiemu człowiekowi	– odtwarza bieg wydarzeń z zachowaniem dwuczłściowej kompozycji – omawia, porównuje i ocenia postępowanie bohaterów – wyjaśnia przenośne znaczenia przypowieści – wyjaśnia, dlaczego utwór jest przypowieścią – odnosi tekst do współczesności
Małgorzata Musierowicz <i>Kwiat kalafora</i> (fragment)	– opowiada własnymi słowami treść fragmentu – wymienia cechy charakteru profesora Dmuchawca – wyjaśnia różnicę między współczuciem a litością – stara się brać udział w dyskusji	– porządkuje elementy świata przedstawionego – krótko charakteryzuje profesora Dmuchawca – dostrzega związek tekstu z <i>Przypowieścią o miłosiernym Samarytaninie</i> – bierze udział w dyskusji	– formułuje temat rozmowy bohaterów – charakteryzuje profesora Dmuchawca – wypowiada się na temat związku fragmentu z <i>Przypowieścią o miłosiernym Samarytaninie</i> – przedstawia swoje stanowisko w dyskusji	– formułuje problem tekstu – ocenia profesora Dmuchawca jako nauczyciela – wyjaśnia, na czym polega związek tekstu z <i>Przypowieścią o miłosiernym Samarytaninie</i> – bierze czynny udział w dyskusji, nawiązuje do wypowiedzi innych uczestników
Plakat fundacji Arka	– rozpoznaje plakat wśród innych przedstawień wizualnych – wskazuje podstawowe elementy plakatu – dostrzega związek tekstu i elementów graficznych na plakacie – wie, kim jest wolontariusz	– odróżnia plakat od obrazu – wskazuje elementy znaczące na plakacie – analizuje hasła znajdujące się na plakacie – wyjaśnia, kim jest wolontariusz	– wyjaśnia, czym różni się plakat od obrazu – omawia przenośne znaczenie znaków graficznych – wypowiada się na temat swoich możliwości pracy w wolontariacie	– wskazuje główne środki wyrazu plakatu – ocenia plakat – proponuje własne hasło plakatowe – ocenia własne możliwości pracy w wolontariacie

Lektura i inne teksty kultury, materiał językowy, komunikacja	Wymagania			
	konieczne (ocena dopuszczający)	podstawowe (ocena dostateczny)	rozszerzone (ocena dobry)	dopełniające (ocena bardzo dobry)
	Uczeń			
Uczniowskie plakaty multimedialne	– korzystając z pomocy, tworzy plakat multimedialny – przedstawia swój plakat	– tworzy prosty plakat multimedialny – opowiada o tym, co przedstawia plakat	– tworzy plakat multimedialny – opowiada o znaczących elementach przedstawionych na plakacie	– tworzy oryginalny plakat multimedialny – wyjaśnia funkcje elementów użytych na plakacie – formułuje przesłanie swojego plakatu
Święty Paweł <i>Hymn o miłości</i>	– wie, że utwór reprezentuje hymn jako gatunek liryczny – wstępnie dzieli tekst na części kompozycyjne – wskazuje fragmenty mówiące o wartościach – odczytuje poprawnie tekst na głos	– wymienia cechy hymnu jako gatunku lirycznego – dzieli tekst na części kompozycyjne ze względu na ich treść – nazywa główne wartości związane z miłością – dostrzega podniosłość języka	– wyjaśnia, dlaczego utwór należy do hymnu jako gatunku lirycznego – omawia związek poszczególnych części kompozycyjnych – nazywa wartości związane z miłością – wskazuje i nazywa główne środki językowe wpływające na styl wypowiedzi	– wyjaśnia, czym wyróżnia się hymn spośród innych gatunków lirycznych – formułuje na podstawie utworu tezę i wskazuje w tekście uzasadniające ją argumenty – dobiera do wartości związanych z miłością ich przeciwieństwa – wyjaśnia, jakie środki językowe decydują o podniosłym stylu tekstu
Éric-Emmanuel Schmitt <i>Zapasy z życiem</i> (fragment)	– czyta tekst ze zrozumieniem – wskazuje fragmenty mówiące o emocjach bohatera	– odtwarza elementy świata przedstawionego w tekście – nazywa emocje bohatera – układa rady życiowe	– opowiada o swoich wrażeniach związanych z tekstem – wyjaśnia metaforyczne znaczenie tytułu	– wyjaśnia metaforyczne znaczenia tekstu – omawia relacje bohatera z matką – przedstawia sytuacje związane z tytułem utworu
The Beatles <i>All You Need Is Love</i> Kartki internetowe stworzone przez uczniów	– korzystając z pomocy tłumaczy niektóre wersy na język polski – wie, o czym mówi piosenka – podaje przykłady ulubionych utworów muzycznych – tworzy prostą kartkę internetową	– próbuje dokonać tłumaczenia kilku wersów utworu na język polski i na tej podstawie określa temat utworu – wskazuje w utworze powtórzenia – wypowiada się na temat melodii utworu, wypowiada się na temat ulubionych utworów muzycznych – tworzy kartkę internetową	– tłumaczy niektóre wersy na język polski – wypowiada się na temat treści piosenki – wskazuje charakterystyczne cechy melodii utworu – przedstawia swój ulubiony utwór muzyczny – omawia stworzoną przez siebie kartkę internetową	– tłumaczy fragmenty na język polski – wyjaśnia, o czym mówi tekst – wyjaśnia funkcje powtórzeń w utworze – ocenia melodię utworu – przedstawia swój ulubiony utwór muzyczny i uzasadnia ten wybór – omawia stworzoną przez siebie kartkę internetową i uzasadnia sposób jej wykonania

Lektura i inne teksty kultury, materiał językowy, komunikacja	Wymagania			
	konieczne (ocena dopuszczający)	podstawowe (ocena dostateczny)	rozszerzone (ocena dobry)	dopełniające (ocena bardzo dobry)
	Uczeń			
<i>Narodziny świata, Iggdrasil, drzewo świata, Stworzenie świata z ziarnka piasku</i>	– czyta teksty ze zrozumieniem – wskazuje przykłady elementów fantastycznych – wie, że przeczytane teksty to mity – tworzy proste opowiadanie	– odtwarza treść przeczytanych mitów – wskazuje wszystkie elementy fantastyczne – wie, co to jest mit – tworzy opowiadanie i wprowadza do niego elementy fantastyczne	– porządkuje wiedzę zaczerpniętą z mitów – wyjaśnia, omawia i porównuje elementy świata przedstawionego wszystkich tekstów – wyjaśnia, czym jest mit – tworzy rozwinięte opowiadanie z elementami opisu	– porównuje poznane mity o stworzeniu świata – omawia i porównuje elementy świata przedstawionego wszystkich tekstów i zestawia je z biblijną koncepcją powstania świata – uzasadnia, dlaczego poznane teksty należą do mitów – tworzy rozwinięte opowiadanie, wprowadza do niego dialogi
John Ronald Reuel Tolkien <i>Władca Pierścieni. Powrót króla</i> (fragment)	– wymienia bohaterów fragmentu – wskazuje rekwizyty znaczące – układa proste podziękowanie	– wymienia i przedstawia bohaterów fragmentu – omawia znaczenie rekwizytów w utworze – układa podziękowanie	– opowiada o bohaterach fragmentu – omawia funkcję rekwizytów w tekście – układa rozwinięte podziękowanie	– omawia rolę wszystkich bohaterów fragmentu – wyjaśnia symboliczne znaczenie pierścienia – układa podziękowanie, zachowując wszystkie wymogi tej formy wypowiedzi
Richard Strauss <i>Tako rzecze Zaratustra</i> Filmy zrealizowane przez uczniów	– krótko mówi o swoich wrażeniach po wysłuchaniu utworu – próbuje określić charakter utworu – stara się pomagać przy tworzeniu przez grupę filmu	– przedstawia swoje pierwsze wrażenia po wysłuchaniu utworu – określa charakter utworu – uczestniczy w grupowej pracy poświęconej nakręceniu krótkiego filmu	– opowiada, jakie wrażenia wywołał w nim utwór – wymienia dostrzeżone środki muzyczne – bierze czynny udział w grupowej pracy poświęconej nakręceniu filmu – omawia stworzony film	– ocenia wysłuchany utwór – wyjaśnia, które środki muzyczne decydują o charakterze utworu – kieruje (współkieruje) pracą grupy poświęconej nakręceniu filmu – uzasadnia sposób wykonania filmu
Jan Parandowski <i>Eros i Psyche</i>	– czyta mit ze zrozumieniem – wskazuje w tekście przykład frazeologizmu – opowiada, jak w mitach jest przedstawiony Eros – wymienia przykład utworu literackiego związanego tematycznie z mitem <i>Eros i Psyche</i>	– opowiada płynnie treść mitu – rozpoznaje w tekście frazeologizmy – przedstawia swoje wyobrażenie Erosa – wymienia kilka utworów literackich związanych tematycznie z mitem <i>Eros i Psyche</i>	– wypisuje wydarzenia mitu w postaci wątku – wyjaśnia znaczenia wynikające z frazeologizmów – opowiada, jak wyobraża sobie Erosa – wymienia różne utwory literackie związane tematycznie z mitem <i>Eros i Psyche</i>	– wie, co to jest wątek, wyodrębnia wątek w tekście – wyjaśnia funkcję frazeologizmów w tekście – przedstawia swoje wyobrażenie Erosa i uzasadnia je – wymienia utwory literackie związane tematycznie z mitem <i>Eros i Psyche</i>, przedstawia ich problematykę

Lektura i inne teksty kultury, materiał językowy, komunikacja	Wymagania			
	konieczne (ocena dopuszczający)	podstawowe (ocena dostateczny)	rozszerzone (ocena dobry)	dopełniające (ocena bardzo dobry)
	Uczeń			
Wisława Szymborska <i>Miłość szczęśliwa</i>	– wie, o czym mówi wiersz – wie, kto to jest osoba mówiąca w utworze lirycznym – cytuje pytania postawione w tekście – dostrzega związek wiersza z hymnem św. Pawła	– opowiada własnymi słowami, o czym mówi wiersz – odróżnia osobę mówiącą od autora – cytuje wersy, w których osoba mówiąca ujawnia swoje opinie – mówi, w czym dostrzega związek utworu z hymnem św. Pawła	– formułuje temat utworu – określa osobę mówiącą w tekście – określa funkcję pytań postawionych w tekście – wypowiada się na temat związku utworu z hymnem św. Pawła	– określa temat utworu w powiązaniu z innymi znanymi tekstami poświęconymi miłości – odczytuje intencje osoby mówiącej – wyjaśnia, na czym polega związek utworu z hymnem św. Pawła
Antonio Canova <i>Eros i Psyche</i> (reprodukcja rzeźby) Antologia utworów stworzona przez uczniów	– wie, kogo przedstawia rzeźba – wie, że dzieło ma dynamiczny charakter – w prosty sposób opisuje przedstawienie postaci – wstępnie określa swoje odczucia wywołane przez oglądaną rzeźbę – korzystając z pomocy, tworzy prostą antologię dzieł o tematyce miłosnej	– dostrzega związek rzeźby z mitem – wie, co może być źródłem dynamizmu – opisuje sposób przedstawienia postaci – nazywa swoje odczucia związane z oglądaną rzeźbą – tworzy prostą antologię dzieł o tematyce miłosnej	– wypowiada się na temat związku rzeźby z mitem – wskazuje sposoby uzyskania dynamizmu – wypowiada się na temat sposobu przedstawienia postaci – nazywa uczucia wyrażane przez ukazane postaci – tworzy antologię dzieł o tematyce miłosnej	– wyjaśnia, na czym polega związek rzeźby z mitem – tłumaczy, co jest źródłem dynamizmu rzeźby, w szczegółowy sposób opisuje sposób przedstawienia postaci – wypowiada się na temat emocji wyrażanych i wywołanych przez rzeźbę – tworzy zróżnicowaną antologię dzieł o tematyce miłosnej
Homer <i>Iliada</i> (fragmenty)	– czyta tekst ze zrozumieniem – wie, z jakiego powodu wybuchła wojna trojańska – wymienia bohaterów przedstawionych we fragmencie – wymienia motywy postępowania bohaterów – nazywa główne wydarzenia przedstawione we fragmencie – wie, co to jest uosobienie i porównanie homeryckie – pisze krótkie sprawozdanie	– odpowiada na pytania związane z treścią fragmentu – zna najważniejsze informacje związane z wojną trojańską – grupuje bohaterów według określonej zasady – wypowiada się na temat motywów postępowania bohaterów – szereguje główne wydarzenia przedstawione we fragmencie – wskazuje w tekście uosobienie i porównanie homeryckie – pisze sprawozdanie	– opowiada własnymi słowami przebieg wydarzeń – wyjaśnia przyczyny wojny trojańskiej – przedstawia bohaterów, porównuje motywy ich postępowania – tworzy logiczny ciąg wydarzeń przedstawionych we fragmencie – wyjaśnia, na czym polega uosobienie i porównanie homeryckie – pisze wyczerpujące sprawozdanie	– opowiada barwnie własnymi słowami przebieg wydarzeń – przedstawia główne wydarzenia związane z przebiegiem wojny trojańskiej – przedstawia i charakteryzuje bohaterów – ocenia motywy postępowania bohaterów – prezentuje walczące strony – wyjaśnia funkcję uosobienia i porównania homeryckiego – pisze sprawozdanie, dynamizuje wypowiedź

Lektura i inne teksty kultury, materiał językowy, komunikacja	Wymagania			
	konieczne (ocena dopuszczający)	podstawowe (ocena dostateczny)	rozszerzone (ocena dobry)	dopełniające (ocena bardzo dobry)
	Uczeń			
James Kahn <i>Gwiezdne wojny</i> (fragment)	– odtwarza informacje dotyczące bohaterów – wskazuje fragmenty, w których jest mowa o wartościach – cytuje fragmenty o przenośnym znaczeniu	– przedstawia bohaterów fragmentu – nazywa wartości reprezentowane przez bohaterów – przedstawia wybory etyczne dokonane przez obydwu bohaterów	– opowiada o bohaterach fragmentu – wypowiada się na temat wartości reprezentowanych przez bohaterów – wyjaśnia fragmenty o przenośnym znaczeniu – omawia wybory etyczne dokonane przez obydwu bohaterów	– wyjaśnia, dlaczego bohaterowie stanęli przeciwko sobie do walki – wyjaśnia, jak bohaterowie przestrzegają wartości dla nich ważnych – wypowiada się na temat przenośnych znaczeń fragmentu – omawia i ocenia wybory etyczne dokonane przez obydwu bohaterów
Wolfgang Petersen <i>Troja</i> (fragment filmu)	– dostrzega związek fragmentu filmu z fragmentem <i>Iliady</i> Homera – wymienia kolejne fazy walki Achillesa i Hektora – zna podstawowe środki języka filmowego	– łączy obejrzany fragment filmu z fragmentem <i>Iliady</i> Homera – opowiada własnymi słowami przebieg walki Achillesa i Hektora – nazywa podstawowe środki języka filmowego	– wypowiada się na temat związku fragmentu filmu i fragmentu utworu Homera – opowiada barwnie własnymi słowami przebieg walki Achillesa i Hektora – wskazuje w obejrzanym fragmencie znane mu środki języka filmowego	– wyjaśnia, na czym polega związek obejrzanego fragmentu filmu z fragmentem <i>Iliady</i> Homera – opowiada barwnie własnymi słowami przebieg walki Achillesa i Hektora, dynamizuje opowiadanie – określa efekty wynikające z zastosowania we fragmencie znanych mu środków języka filmowego
Afiszze multimedialne wykonane przez uczniów	– korzystając z pomocy, tworzy prosty afisz multimedialny poświęcony wystawie – prezentuje swoją pracę	– tworzy prosty afisz multimedialny poświęcony wystawie – omawia swoją pracę	– tworzy ciekawy afisz multimedialny poświęcony wystawie – wypowiada się na temat zastosowanych rozwiązań graficznych	– tworzy oryginalny, ciekawy afisz multimedialny poświęcony wystawie – wyjaśnia, jakim celom i intencjom są podporządkowane zastosowane na afiszu środki plastyczne i słowne
Jan Parandowski <i>Przygody Odyseusza</i> (fragment)	– wie, kim był Odyseusz – opowiada o wybranej przygodzie Odyseusza – wskazuje fragmenty, na podstawie których można odtworzyć myśli i odczucia bohatera, jego cechy charakteru – zna znaczenie terminu <i>odyseja</i> – pisze proste opowiadanie	– zna podstawowe informacje o Odyseuszu – opowiada o poznanych przygodach Odyseusza – odtwarza myśli i odczucia bohatera – nazywa cechy charakteru i osobowości Odyseusza – wie, kiedy można użyć terminu <i>odyseja</i> – pisze opowiadanie	– przedstawia informacje o Odyseuszu – opowiada w szczegółowy sposób o poznanych przygodach Odyseusza – wypowiada się na temat myśli i odczuć bohatera, charakteryzuje go – wyjaśnia znaczenie terminu <i>odyseja</i> – pisze rozbudowane opowiadanie	– przedstawia w spójny sposób informacje o Odyseuszu – barwnie opowiada o przygodach Odyseusza – w formie monologu wewnętrznego odtwarza myśli i odczucia bohatera – charakteryzuje Odyseusza, przywołuje w charakterystyce fragmenty tekstu

Lektura i inne teksty kultury, materiał językowy, komunikacja	Wymagania			
	konieczne (ocena dopuszczający)	podstawowe (ocena dostateczny)	rozszerzone (ocena dobry)	dopełniające (ocena bardzo dobry)
	Uczeń			
				– wyjaśnia kulturowe znaczenie motywu odysei – pisze rozbudowane opowiadanie z elementami opisu i dialogami
Antoine de Saint-Exupéry <i>Mały Księżę</i>	– odtwarza główne elementy świata przedstawionego utworu – przedstawia ogólnie wygląd planety Małego Księcia – wymienia etapy wędrówki bohatera – wskazuje wybrane elementy o symbolicznym znaczeniu – przypomina, czym cechuje się przypowieść – wskazuje jeden fragment o charakterze aforyzmu	– opowiada o elementach świata przedstawionego – opowiada o wyglądzie planety Małego Księcia – przedstawia przebieg wędrówki bohatera – wymienia elementy o symbolicznym znaczeniu – dostrzega związek utworu z przypowieścią jako gatunkiem – cytuje fragmenty o charakterze aforyzmów	– porządkuje elementy świata przedstawionego utworu – opowiada szczegółowo o wyglądzie planety Małego Księcia – opowiada o przebiegu wędrówki Małego Księcia – wypowiada się na temat znaczeń symbolicznych w utworze – przedstawia związek utworu z przypowieścią – wyjaśnia, które fragmenty i dlaczego mają charakter aforyzmów	– wypowiada się na temat specyfiki elementów świata przedstawionego – barwnie opowiada o wyglądzie planety Małego Księcia – wyjaśnia, na czym polega metaforyczny charakter wędrówki bohatera – wyjaśnia znaczenia zawarte w elementach symbolicznych – wyjaśnia, na czym polega przypowieściowy charakter utworu – tłumaczy przesłania zawarte w aforyzmach
Stanley Kubrick <i>Odyseja kosmiczna 2001</i> (fragment filmu)	– przedstawia ogólne wrażenia po obejrzeniu fragmentu filmu – dostrzega łączność motywów z przygodami Odyseusza – podaje kilka przykładów słownictwa opisującego przestrzeń kosmiczną	– przedstawia swoje wrażenia po obejrzeniu fragmentu filmu – wypowiada się na temat związku motywów filmu z przygodami Odyseusza – dobiera słownictwo opisujące przestrzeń kosmiczną	– przedstawia wyczerpująco swoje wrażenia po obejrzeniu fragmentu filmu – uzasadnia, dlaczego fragment filmu można łączyć z przygodami Odyseusza – opisuje przestrzeń kosmiczną	– ocenia obejrzany fragment filmu – wyjaśnia, na czym polega związek fragmentu filmu z przygodami Odyseusza – stosuje słownictwo celowo dobrane do opisu przestrzeni kosmicznej
Gazetki internetowe (qmamy) wykonane przez uczniów	– korzystając z pomocy, tworzy prostą gazetkę internetową poświęconą przygodom Małego Księcia – prezentuje swoją pracę	– tworzy prostą gazetkę internetową poświęconą przygodom Małego Księcia – omawia efekty własnej pracy	– tworzy ciekawą gazetkę internetową – celowo dobiera materiały – opowiada o swojej pracy	– tworzy gazetkę internetową zawierającą różnorodne materiały (reportaż, fotoreportaż, grafikę, zdjęcia) – przedstawia własną pracę – ocenia efekty pracy innych
Test sprawdzający	– wykonuje poprawnie wybrane polecenia testu	– wykonuje poprawnie większą część poleceń testu	– wykonuje poprawnie niemal wszystkie polecenia testu	– wykonuje bezbłędnie wszystkie polecenia testu

Lektura i inne teksty kultury, materiał językowy, komunikacja	Wymagania			
	konieczne (ocena dopuszczający)	podstawowe (ocena dostateczny)	rozszerzone (ocena dobry)	dopełniające (ocena bardzo dobry)
	Uczeń			
Rozdział II. Rycerski świat				
Gall Anonim <i>Kronika polska</i> (fragmenty)	– wie, o jakich wydarzeniach historycznych jest mowa we fragmencie – krótko charakteryzuje Bolesława Chrobrego – podaje kilka cech idealnego władcy – przedstawia swoje odczucia po obejrzeniu portretu Bolesława Chrobrego – wskazuje podstawowe środki językowe, za pomocą których prezentowany jest Chrobry we fragmencie kroniki – rozpoznaje kronikę jako gatunek piśmiennictwa	– nazywa wydarzenia historyczne przedstawione we fragmencie – charakteryzuje Bolesława Chrobrego – wymienia cechy idealnego władcy – wyjaśnia, jak Chrobry został przedstawiony na obrazie Matejki – wskazuje i nazywa środki językowe występujące we fragmencie – wie, czym cechuje się kronika jako gatunek piśmiennictwa	– opowiada o wydarzeniach historycznych opisanych we fragmencie – wyczerpująco charakteryzuje Bolesława Chrobrego – przedstawia obraz idealnego władcy – omawia malarskie sposoby przedstawienia Chrobrego na obrazie Matejki – omawia środki językowe zastosowane we fragmencie – wyjaśnia, czym wyróżnia się kronika wśród innych gatunków piśmiennictwa	– opowiada o wydarzeniach historycznych opisanych we fragmencie, korzystając ze swoich wiadomości z historii – z punktu widzenia giermka charakteryzuje Bolesława Chrobrego – uzasadnia, dlaczego autor kroniki uznaje Chrobrego za idealnego władcę – omawia funkcję środków malarskich, za pomocą których został przedstawiony Chrobry na obrazie Matejki – wyjaśnia, jakie środki językowe służą podkreśleniu wyjątkowości władcy – uzasadnia, dlaczego tekst należy do kroniki jako gatunku piśmiennictwa
Sławomir Mrozek <i>Na wieży</i>	– krótko odtwarza treść opowiadania – wskazuje fragmenty, na podstawie których można określić uczucia i emocje bohatera – próbuje sformułować hipotezę – wie, kiedy korzystać ze słownika frazeologicznego – wie, kto to jest narrator – odtwarza zakończenie opowiadania	– odtwarza własnymi słowami treść opowiadania – nazywa uczucia i emocje bohatera – formułuje hipotezę – korzysta ze słownika frazeologicznego – wyjaśnia, kim jest narrator i odróżnia go od autora tekstu – przedstawia swoje wrażenia wywołane zakończeniem opowiadania	– odtwarza barwnie treść opowiadania – wypowiada się na temat zachowania bohatera – formułuje hipotezę – podaje przykłady związków frazeologicznych – wskazuje i określa narratora – wie, co to jest puenta	– omawia elementy świata przedstawionego w opowiadaniu – ocenia zachowanie bohatera – formułuje hipotezę, odwołując się do tekstu opowiadania – wyjaśnia znaczenia związków frazeologicznych – wypowiada się na temat narratora, wie, jaką funkcję pełni w tekście
Wojciech Jagielski <i>Modlitwa o deszcz</i> (fragment) Sprawozdanie radiowe autorstwa uczniów	– odtwarza podstawowe informacje przedstawione w tekście – wie, że tekst należy do literatury faktu – krótko opowiada o stosunku poddanych do emira – odtwarza historię płaszcza proroka	– odtwarza informacje przedstawione w tekście – wyjaśnia, czym cechuje się literatura faktu – omawia stosunek poddanych do emira – opowiada swoimi słowami historię płaszcza proroka	– przedstawia własnymi słowami informacje przedstawione w tekście – wyjaśnia, czym odróżnia się literatura faktu od literatury pięknej – przedstawia oceny emira przez poddanych – wyjaśnia znaczenie płaszcza proroka	– porządkuje informacje przedstawione w tekście – uzasadnia, dlaczego tekst należy do literatury faktu – przedstawia oceny emira przez poddanych i ustosunkowuje się do nich

Lektura i inne teksty kultury, materiał językowy, komunikacja	Wymagania			
	konieczne (ocena dopuszczający)	podstawowe (ocena dostateczny)	rozszerzone (ocena dobry)	dopełniające (ocena bardzo dobry)
	Uczeń			
	– ma świadomość wspólnoty motywów tekstu i fragmentów <i>Kroniki Galla Anonima</i> – opowiada krótko o swoich wrażeniach po lekturze tekstu – korzystając z pomocy, tworzy proste sprawozdanie radiowe	– dostrzega wspólne motywy między tekstem a fragmentem <i>Kroniki Galla Anonima</i> – przedstawia swoje wrażenia po lekturze tekstu – tworzy proste sprawozdanie radiowe	– wyjaśnia, na czym polega wspólnota motywów tekstu i fragmentu <i>Kroniki Galla Anonima</i> – przedstawia swój stosunek do literatury faktu – tworzy ciekawe sprawozdanie radiowe	– wyjaśnia symboliczne znaczenie płaszcza proroka – porównuje tekst z fragmentem <i>Kroniki Galla Anonima</i> – ocenia poznany tekst – tworzy dynamiczne sprawozdanie radiowe
<i>Pieśń o Rolandzie</i> (fragmenty)	– czyta tekst ze zrozumieniem – krótko charakteryzuje Rolanda – wie, jakie są zasady kodeksu rycerskiego – odtwarza wydarzenia związane ze śmiercią Rolanda – wskazuje elementy fantastyczne – wymienia kilka związków wyrazowych o tematyce rycerskiej – rozpoznaje przykłady mowy niezależnej	– wskazuje i odtwarza fragmenty przedstawiające Karola Wielkiego – charakteryzuje Rolanda – omawia zasady, którymi kieruje się rycerz – opowiada, jak wyglądała śmierć Rolanda – określa rolę elementów fantastycznych w utworze – podaje przykłady związków wyrazowych o tematyce rycerskiej – wskazuje przykłady mowy niezależnej	– określa tematykę poznanych fragmentów – omawia sposób przedstawienia Karola Wielkiego – charakteryzuje Rolanda – wskazuje wartości ważne dla rycerza – przedstawia symboliczne gesty i zachowanie Rolanda przed śmiercią – wyjaśnia, w jaki sposób przedstawiono sakralizację bohatera – tłumaczy znaczenia zawarte w związkach wyrazowych o tematyce rycerskiej – wyjaśnia, na czym polega mowa niezależna	– określa problematykę poznanych fragmentów – omawia środki językowe, którymi został przedstawiony Karol Wielki – charakteryzuje Rolanda, przywołując fragmenty tekstu – relacjonuje, jak rycerz broni ważnych dla niego wartości – wyjaśnia, na czym polegał etos rycerski i średniowieczna <i>ars moriendi</i> – wyjaśnia, czym jest i na czym polega sakralizacja bohatera – podaje przykłady utworów nawiązujących do rycerskiej kultury i rycerskiego etosu – wyjaśnia, w jakim celu jest stosowana mowa niezależna
Jarosław Grzędowicz <i>Pan Lodowego Ogrodu</i> (fragmenty)	– odtwarza podstawowe informacje na temat krainy przedstawionej we fragmencie – opowiada o misji, którą wykonuje główny bohater – wstępnie przedstawia przeżycia, jakich doznałby podczas spotkania z mieszkańcami obcej planety	– odtwarza informacje na temat krainy przedstawionej we fragmencie – wyjaśnia na czym polega misja, którą wykonuje główny bohater – odtwarza argumenty, które zadecydowały o wyborze Vuka do spełnienia misji – opisuje przeżycia, jakich doznałby podczas spotkania z mieszkańcami obcej planety	– porządkuje informacje na temat krainy przedstawionej we fragmencie – tworzy rozwiniętą wypowiedź przedstawiającą przeżycia, jakich doznałby podczas spotkania z mieszkańcami obcej planety – uzasadnia, co może być nawiązaniem do średniowiecza	– barwnie opowiada o krainie przedstawionej we fragmencie – odtwarza i ocenia argumenty, które zadecydowały o wyborze Vuka do spełnienia misji – barwnie opisuje przeżycia, których doznałby podczas spotkania z mieszkańcami obcej planety

Lektura i inne teksty kultury, materiał językowy, komunikacja	Wymagania			
	konieczne (ocena dopuszczający)	podstawowe (ocena dostateczny)	rozszerzone (ocena dobry)	dopełniające (ocena bardzo dobry)
	Uczeń			
	– ma świadomość, że w tekście znajdują się nawiązania do średniowiecza – wie, co to jest fantastyka literacka i rozpoznaje teksty fantasy	– przedstawia nawiązania do średniowiecza – wyjaśnia, na czym polega fantastyka literacka – rozróżnia fantastykę naukową i fantasy	– wymienia przykłady elementów fantastycznych – wyjaśnia, na czym polega fantastyka naukowa i fantasy	– omawia rolę nawiązań do średniowiecza – zestawia fantastykę literacką z fikcją realistyczną – podaje przykłady literatury należącej do fantastyki naukowej i do fantasy
Gustave Moreau <i>Święty Jerzy i smok</i> (reprodukcja obrazu) Infografika wykonana przez uczniów	– słucha ze zrozumieniem legendy o świętym Jerzym – wypowiada się na temat przedstawienia świętego Jerzego i smoka na obrazie – wie, że obraz ma charakter dynamiczny – zna pojęcie <i>perspektywa</i> – wie, że obraz można postrzegać jako przedstawienie walki dobra ze złem – korzystając z pomocy, tworzy prostą infografikę	– zapoznaje się z legendą o świętym Jerzym – tworzy wypowiedź o sposobie przedstawienia bohaterów na obrazie – wstępnie ustala, co jest źródłem dynamizmu na obrazie – wie, na czym polega perspektywa – wyjaśnia, co można postrzegać na obrazie jako symbol zła, a co – jako symbol dobra – tworzy prostą infografikę	– na podstawie podanych źródeł opowiada legendę o świętym Jerzym – nazywa środki malarskie służące przedstawieniu bohaterów – tłumaczy, jak został osiągnięty efekt dynamizmu na obrazie – ustala, co zostało przedstawione za pomocą perspektywy – uzasadnia, dlaczego obraz można postrzegać jako przedstawienie walki dobra ze złem – tworzy infografikę, przedstawia ją i omawia	– na podstawie podanych źródeł opowiada barwnie i wyczerpująco legendę o świętym Jerzym – wskazuje funkcję malarskich środków przedstawienia świętego Jerzego i smoka – wskazuje malarskie sposoby osiągnięcia dynamizmu – wyjaśnia, jakie efekty zostały osiągnięte dzięki perspektywie – wyjaśnia metaforyczne znaczenia obrazu – tworzy ciekawą infografikę i wyjaśnia rolę wykorzystanych w niej elementów
Uriel Waldo Cutler <i>Opowieść o królu Arturze i rycerzach Okrągłego Stołu</i> (fragmenty)	– proponuje sposób podziału tekstu na części – krótko opowiada treść fragmentu – wskazuje fragmenty, na podstawie których można określić cechy Lancelota – wie, że Lancelot to wzór rycerza – tworzy prosty opis postaci	– dzieli tekst na części ze względu na ilość przedstawionych wydarzeń – opowiada treść fragmentu swoimi słowami – podaje nazwy cech Lancelota – uzasadnia, dlaczego Lancelot to wzór rycerza – tworzy opis postaci	– uzasadnia, jak można podzielić tekst na części – opowiada przebieg wydarzeń – podaje nazwy cech Lancelota, popiera je przykładami z tekstu – formułuje tezę dotyczącą postępowania Lancelota – tworzy rozbudowany opis postaci	– omawia kompozycję fragmentu ze względu na układ wydarzeń – opowiada przebieg wydarzeń z punktu widzenia bohatera – charakteryzuje Lancelota – przedstawia argumenty uzasadniające tezę – tworzy rozbudowany opis postaci, stosuje zróżnicowane słownictwo
Henryk Sienkiewicz <i>Krzyżacy</i>	– wie, że utwór należy do powieści historycznych – podaje po jednym przykładzie elementu historycznego i fikcyjnego w powieści	– wyjaśnia, czym cechują się powieści historyczne – wskazuje przykłady elementów historycznych i fikcyjnych	– wyjaśnia, dlaczego utwór należy do powieści historycznych – określa zasadę łączenia elementów historycznych i fikcyjnych	– podaje różne przykłady powieści historycznych – określa relacje między elementami historycznymi i fikcyjnymi

Lektura i inne teksty kultury, materiał językowy, komunikacja	Wymagania			
	konieczne (ocena dopuszczający)	podstawowe (ocena dostateczny)	rozszerzone (ocena dobry)	dopełniające (ocena bardzo dobry)
	Uczeń			
	– przypomina, co to jest wątek – krótko charakteryzuje wybranego bohatera – wie, kiedy bohater jest postacią dynamiczną – wymienia podstawowe obyczaje rycerskie – wie, co to jest archaizm – określa temat obrazu Matejki – proponuje obsadę aktorską głównych ról do przygotowywanej ekranizacji – pisze krótkie streszczenie wybranego wątku	– wymienia wątki utworu – charakteryzuje wybranego bohatera – wyjaśnia, kiedy bohater jest postacią dynamiczną – wymienia obyczaje rycerskie – wskazuje w tekście różne rodzaje archaizmów – zestawia opis bitwy z dziełem malarskim – proponuje obsadę aktorską kilku ról do przygotowywanej ekranizacji – pisze streszczenie wybranego wątku	– omawia układ wątków utworu – dokonuje charakterystyki porównawczej wybranych bohaterów – wskazuje bohaterów dynamicznych – krótko opowiada o obyczajach rycerskich – wyjaśnia, po co są stosowane archaizmy w utworze – wskazuje podobieństwa w opisie bitwy i jej przedstawieniu malarskim – proponuje obsadę aktorską do przygotowywanej ekranizacji – pisze wyczerpujące streszczenie wybranego wątku	– przedstawia przebieg wybranego wątku – dokonuje wyczerpującej charakterystyki porównawczej wybranych bohaterów – wyjaśnia, kto i dlaczego jest bohaterem dynamicznym – opowiada o obyczajach rycerskich – wyjaśnia rolę archaizmów w języku utworu – porównuje środki języka literackiego i malarskiego w opisie bitwy – uzasadnia obsadę aktorską do przygotowywanej ekranizacji – pisze streszczenie wątku zgodnie z wszystkimi wymogami tej formy wypowiedzi
Rodolphe Jaquette, Bernard Capo <i>Krzyżacy. 1. W cieniu czarnych kniei</i> (fragment komiksu)	– rozpoznaje powieść Sienkiewicza jako źródło komiksu – wie, do czego służy dymek komiksowy – podaje przykład zdynamizowanego fragmentu – przedstawia wstępne wrażenia po obejrzeniu fragmentu komiksu	– zestawia fragment komiksu z odpowiednim fragmentem powieści – rozróżnia podstawowe rodzaje dymków komiksowych – wskazuje fragmenty zdynamizowane – prezentuje swoje wrażenia po obejrzeniu fragmentu komiksu	– porównuje fragment komiksu z odpowiednim fragmentem powieści – zna różne rodzaje dymków komiksowych – omawia dynamiczne fragmenty komiksu – przedstawia swoją ocenę fragmentu komiksu	– porównuje fragment komiksu z odpowiednim fragmentem powieści, wskazując podobieństwa i różnice – łączy różne rodzaje dymków z rodzajem tekstu w komiksie – wyjaśnia, jak zostały osiągnięte efekty dynamizmu – ocenia i wartościuje fragment komiksu
Komiks wykonany przez uczniów	– pod kierunkiem nauczyciela tworzy prosty komiks o przygodach wybranego rycerza rzeczywistego lub fikcyjnego – przedstawia swoją pracę	– tworzy prosty komiks o przygodach wybranego rycerza rzeczywistego lub fikcyjnego – prezentuje swoją pracę – objaśnia zastosowane rozwiązania formalne	– tworzy ciekawy komiks o przygodach wybranego rycerza rzeczywistego lub fikcyjnego – stara się stosować ciekawe rozwiązania formalne – omawia efekty swojej pracy.	– tworzy ciekawy komiks o przygodach wybranego rycerza rzeczywistego lub fikcyjnego – dynamizuje akcję, stosuje ciekawe rozwiązania formalne – wykorzystuje urozmaicony tekst – prezentuje swoją pracę i uzasadnia funkcję wybranych rozwiązań

Lektura i inne teksty kultury, materiał językowy, komunikacja	Wymagania			
	konieczne (ocena dopuszczający)	podstawowe (ocena dostateczny)	rozszerzone (ocena dobry)	dopełniające (ocena bardzo dobry)
	Uczeń			
Legenda o świętym Aleksym (fragment)	wskazuje w tekście przykłady archaizmów przy pomocy nauczyciela tłumaczy pojedyncze wersy na język współczesny wskazuje motywy postępowania bohatera nazywa kilka ważnych dla siebie wartości	rozpoznaje w tekście archaizmy i wyjaśnia je na podstawie przypisów tłumaczy pojedyncze wersy na język współczesny wypowiada się na temat motywów postępowania bohatera wskazuje elementy fantastyczne wymienia ważne dla siebie wartości niematerialne	rozpoznaje różne rodzaje archaizmów i wyjaśnia je, korzystając z przypisów tłumaczy kilka wersów na język współczesny omawia postępowanie bohatera omawia relacje między elementami fantastycznymi i realistycznymi tworzy wypowiedź, w której omawia ważne dla siebie wartości niematerialne	rozpoznaje różne rodzaje archaizmów i wyjaśnia je, korzystając z przypisów i kontekstu tłumaczy fragment na język współczesny ocenia motywy postępowania bohatera określa rolę pełnioną w tekście przez elementy fantastyczne wypowiada się na temat: w jaki sposób współczesny człowiek może realizować w swoim życiu uznawane za ważne wartości niematerialne
Aleksander Minkowski Gruby (fragment)	opowiada własnymi słowami treść fragmentu gromadzi informacje dotyczące głównego bohatera formuluje rady dla bohatera	przedstawia tematykę fragmentu opowiada o głównym bohaterze opowiada o sytuacjach odrzucenia, wyalienowania, które zna ze swego doświadczenia	wyjaśnia, z jakim problemem musiał się zmierzyć główny bohater przedstawia relacje głównego bohatera z pozostałymi uczniami wyjaśnia, jak można radzić sobie w sytuacji odrzucenia, wyalienowania	omawia problematykę fragmentu ocenia sposób myślenia i postępowania bohatera wyjaśnia, jak powinien zachować się ktoś, kto jest świadkiem sytuacji odrzucenia, alienowania kogoś
Krzysztof Czuma Dobrzy piękni, źli brzydcy?	czyta tekst ze zrozumieniem odpowiada na pytania związane z tekstem zna pojęcie <i>stereotyp</i> podaje przykład stereotypu z życia codziennego	rozpoznaje w tekście nawiązania literackie i kulturowe wie, co to jest stereotyp wskazuje dzieła literackie i filmowe wykorzystujące stereotyp piękna i brzydoty	wymienia nawiązania literackie i kulturowe występujące w tekście wyjaśnia, na czym polega stereotyp przedstawia dzieła wykorzystujące stereotyp piękna i brzydoty wskazuje w tekście sformułowania o przerośnym znaczeniu	wyjaśnia rolę nawiązań literackich i kulturowych wyjaśnia, jak rodzą się i jak funkcjonują stereotypy przedstawia tematykę dzieł literackich i filmowych wykorzystujących stereotyp piękna i brzydoty wyjaśnia znaczenie przerośnych sformułowań
Wywiad audio lub wideo autorstwa uczniów	na podstawie tekstów z rozdziału formuluje kilka pytań do wywiadu o wartościach	na podstawie tekstów z rozdziału formuluje pytania do wywiadu o wartościach	na podstawie znanych tekstów formuluje pytania do wywiadu o wartościach	na podstawie znanych tekstów i własnych przemyśleń formuluje pytania do wywiadu o wartościach

Lektura i inne teksty kultury, materiał językowy, komunikacja	Wymagania			
	konieczne (ocena dopuszczający)	podstawowe (ocena dostateczny)	rozszerzone (ocena dobry)	dopełniające (ocena bardzo dobry)
	Uczeń			
	– przeprowadza krótki wywiad audio lub wideo – przedstawia przeprowadzony wywiad	– przeprowadza wywiad audio lub wideo – prezentuje wywiad, opowiada o sposobach i okolicznościach jego przygotowania	– przeprowadza wywiad audio lub wideo – prezentuje wywiad i przedstawia obserwacje poczynione w czasie jego przeprowadzania	– przeprowadza wywiad audio lub wideo – prezentuje wywiad, opowiada o wrażeniach, przeżyciach i obserwacjach zrodzonych w czasie jego przeprowadzania
<i>Kwiatki świętego Franciszka z Asyżu</i> (fragment)	– relacjonuje wydarzenia przedstawione we fragmencie – przedstawia swoje wrażenia po lekturze tekstu	– opowiada, jak święty Franciszek oblaśkawił wilka – opowiada o reakcjach mieszkańców – przedstawia swoje rozumienie tekstu	– opowiada o wydarzeniach z punktu widzenia wybranego bohatera – formułuje przesłanie utworu	– analizuje wypowiedzi świętego Franciszka skierowane do wilka, wskazuje ich intencje i ocenia skuteczność – wyjaśnia, jak i dlaczego zmieniały się reakcje mieszkańców – przedstawia swoją interpretację tekstu
Jan Twardowski <i>Nie tylko my</i>	– wie, kto to jest osoba mówiąca w wierszu – wie, że w utworze występuje podmiot zbiorowy – wylicza stworzenia przedstawione w wierszu – wie, na czym polega idea franciszkanizmu	– wskazuje zwroty ujawniające osobę mówiącą – rozpoznaje podmiot zbiorowy – wylicza stworzenia przedstawione w wierszu i podaje ich określenia – proponuje rozwinięcie tytułu – dostrzega związek utworu z ideą franciszkanizmu	– wyjaśnia, kim jest osoba mówiąca – wypowiada się na temat sposobu pokazania świata w utworze – rozwija tytuł w formie zdania pojedynczego – wyjaśnia, na czym polega związek utworu z ideą franciszkanizmu	– wyjaśnia, w czym imieniu wypowiada się osoba mówiąca – wyjaśnia, jak i w jakim celu zostały przedstawione stworzenia w wierszu – rozwija tytuł tak, by oddawał idee tekstu – wyjaśnia, na czym polega i z czego wynika związek utworu z ideą franciszkanizmu
Tomek Bagiński <i>Katedra</i> (film animowany) Muzyka z odgłosów natury stworzona przez uczniów	– przedstawia swoje wstępne wrażenia wywołane filmem – wylicza sceny filmu – przedstawia bohatera filmu – gromadzi wstępnie słownictwo przedstawiające wygląd katedry – wie, na czym polega film animowany – tworzy prosty opis budowy – wie, na czym polega punkt widzenia kamery – korzystając z pomocy, tworzy prostą linię melodyczną złożoną z odgłosów natury	– opowiada o swoich wrażeniach wywołanych filmem – wylicza (tytułując) sceny, które szczególnie pamięta – opowiada o bohaterze filmu – gromadzi słownictwo przedstawiające wygląd katedry – odróżnia film animowany od innego rodzaju filmu – tworzy opis budowli – rozpoznaje na filmie różne punkty widzenia kamery	– prezentuje wypowiedź poświęconą obejrzanemu filmowi – tytułuje wszystkie sceny filmu – wymyśla krótką historię związaną z bohaterem filmu – gromadzi słownictwo opisujące katedrę – odróżnia film animowany od filmu fabularnego i dokumentalnego – tworzy rozwinięty opis budowy – wskazuje na filmie przykłady różnych punktów widzenia kamery	– ocenia obejrzany film – analizuje układ scen tworzących całość filmu – przedstawia historię wyjaśniającą, kim jest i jaki jest bohater filmu – gromadzi i porządkuje słownictwo opisujące katedrę – wyjaśnia, co odróżnia film animowany od fabularnego i dokumentalnego – zna różne techniki animacji – opisuje budowlę, stosując urozmaicone słownictwo

Lektura i inne teksty kultury, materiał językowy, komunikacja	Wymagania			
	konieczne (ocena dopuszczający)	podstawowe (ocena dostateczny)	rozszerzone (ocena dobry)	dopełniające (ocena bardzo dobry)
	Uczeń			
		– wskazuje elementy dynamiczne – opowiada zakończenie filmu – tworzy prostą linię melodyczną złożoną z odgłosów natury i przedstawia ją klasie	– wypowiada się na temat zakończenia filmu – tworzy linię melodyczną złożoną z odgłosów natury i przedstawia ją klasie	– wyjaśnia znaczenia wyeksponowane w filmie różnymi punktami widzenia kamery – omawia sposoby dynamizowania wykorzystane w filmie – interpretuje zakończenie filmu – tworzy rozbudowaną linię melodyczną złożoną z odgłosów natury ilustrującą wiersz Twardowskiego lub fragment <i>Kwiatków...</i>
Test sprawdzający	– wykonuje poprawnie wybrane polecenia testu	– wykonuje poprawnie większą część poleceń testu	– wykonuje poprawnie niemal wszystkie polecenia testu	– wykonuje bezbłędnie wszystkie polecenia testu
Rozdział III. W poszukiwaniu harmonii				
Mikołaj Rej <i>Żywoć człowieka pocziwego</i> (fragmenty)	– wie, co to jest archaizm – wie, o czym jest mowa w tekście – mówi, czym dla niego jest przyjaźń – wskazuje fragmenty mówiące o różnych obliczach przyjaźni	– wyjaśnia, czym jest archaizm – przekłada wybrane zdania na język współczesny – na podstawie tekstu wskazuje cechy prawdziwej przyjaźni – ma świadomość uniwersalizmu tekstu Reja	– wskazuje archaizmy i na podstawie przypisów objaśnia ich znaczenie – przekłada fragment na język współczesny – na podstawie tekstu wypowiada się na temat przyjaźni – wyjaśnia, z czego wynika uniwersalizm tekstu Reja	– na podstawie przypisów i kontekstu wyjaśnia znaczenie archaizmów – przekłada dłuższy fragment na język współczesny – na podstawie tekstu i własnych przemyśleń wypowiada się na temat przyjaźni – wyjaśnia, dlaczego tekst Reja ma uniwersalny charakter
Ewa Nowak <i>Yellow bahama w prąki</i> (fragment <i>Próba przyjaźni</i>)	– przypomina rodzaje narracji – opowiada, jakie dylematy musiała rozstrzygnąć bohaterka – rozróżnia koleżeństwo i przyjaźń – opowiada o swoich przyjaźniach	– określa narrację fragmentu – przedstawia dylematy bohaterki – wyjaśnia, jak rozumie pojęcia <i>koleżeństwo</i>, a jak <i>przyjaźń</i> – mówi, czego wymaga przyjaźń	– wyjaśnia, czemu może służyć narracja pierwszoosobowa – wyjaśnia, na czym polegają dylematy bohaterki – wypowiada się na temat koleżeństwa i przyjaźni oraz tego, co jest w stanie zrobić w imię przyjaźni	– określa funkcję narracji w tekście – wyjaśnia, na czym polegają i z czego wynikają dylematy bohaterki – wyjaśnia różnice między koleżeństwem a przyjaźnią – przedstawia sytuacje będące sprawdzianem przyjaźni

Lektura i inne teksty kultury, materiał językowy, komunikacja	Wymagania			
	konieczne (ocena dopuszczający)	podstawowe (ocena dostateczny)	rozszerzone (ocena dobry)	dopełniające (ocena bardzo dobry)
	Uczeń			
Leszek Kołakowski <i>Mini wykłady o maxi sprawach. O wrogu i o przyjacielu</i>	– czyta tekst ze zrozumieniem – cytuje zdanie o charakterze tezy – zna przynajmniej jeden cytat dotyczący przyjaźni	– opowiada, o czym mówi tekst – wskazuje fragmenty o charakterze tezy i argumentów – ze źródeł wskazanych przez nauczyciela podaje kilka cytatów dotyczących przyjaźni	– formułuje temat tekstu – na podstawie tekstu formułuje tezę i argumenty – z samodzielnie wyszukanych źródeł podaje cytaty dotyczące przyjaźni	– określa problematykę tekstu – odtwarza własnymi słowami tezę i argumenty z tekstu – podaje i omawia cytaty dotyczące przyjaźni
Jan Kochanowski <i>Na swoje księgi, Na dom w Czarnolesie, O żywocie ludzkim, Na lipę</i>	– zna pojęcie <i>humanista</i> – wie, że fraszka to gatunek liryczny – formułuje temat wskazanej fraszki – wie, na czym polega uosobienie i apostrofa – zna pojęcie <i>autotematyzm</i> – zna pojęcie <i>liryka bezpośrednia</i> – zna pojęcie <i>theatrum mundi</i> – zna pojęcie <i>światopogląd</i> – odtwarza krótko światopogląd Kochanowskiego zawarty we fraszkach	– wie, kogo nazywa się humanistą – rozpoznaje fraszkę wśród gatunków lirycznych – formułuje tematy wybranych fraszek – wskazuje w tekście uosobienie i apostrofę – wie, na czym polega autotematyzm – rozpoznaje lirykę bezpośrednią – rozumie pojęcie <i>theatrum mundi</i> – rozumie pojęcie <i>światopogląd</i> – wypowiada się w kilku zdaniach na temat światopoglądu Kochanowskiego	– wyjaśnia, jakiego człowieka można nazwać humanistą – wymienia cechy fraszki jako gatunku lirycznego – omawia różnorodność tematyki fraszek Kochanowskiego – wyjaśnia, co to jest uosobienie i apostrofa – tłumaczy, na czym polega autotematyzm – wyjaśnia, na czym polega liryka bezpośrednia – tłumaczy pojęcie <i>theatrum mundi</i> – wyjaśnia pojęcie <i>światopogląd</i> – wstępnie omawia światopogląd Kochanowskiego	– wyjaśnia, dlaczego Jan Kochanowski jest uznawany za humanistę – omawia cechy fraszki jako gatunku lirycznego – wyjaśnia, z czego wynika różnorodność tematyczna fraszek Kochanowskiego – wyjaśnia funkcję uosobienia i apostrofy – wskazuje i interpretuje autotematyczną fraszkę Kochanowskiego – wyjaśnia, jakie skutki dla tekstu przynosi wykorzystanie liryki bezpośredniej – interpretuje fraszkę Kochanowskiego, wykorzystując motyw <i>theatrum mundi</i> – wyjaśnia pojęcie <i>światopogląd</i> w kontekście fraszek Kochanowskiego – wyjaśnia, na czym polega humanistyczny wymiar światopoglądu Kochanowskiego
Jan Izidor Sztadynger, fraszki współczesne	– rozpoznaje poznane utwory jako fraszki – formułuje temat wybranej fraszki – dostrzega humor we fraszkach – wstępnie porównuje z fraszkami Kochanowskiego – na podstawie wybranej fraszki pisze krótkie opowiadanie	– wyjaśnia, kiedy utwór jest fraszką – formułuje tematy podanych fraszek – wyjaśnia, z czego wynika humor fraszek – porównuje z fraszkami Kochanowskiego – na podstawie wybranej fraszki pisze opowiadanie – próbuje stworzyć własną fraszkę	– omawia cechy fraszek – formułuje tematy podanych fraszek – dostrzega ironię we fraszkach – wskazuje podobieństwa z fraszkami Kochanowskiego – na podstawie fraszki tworzy rozbudowane opowiadanie	– wyjaśnia, co świadczy o tym, że poznane utwory to fraszki – omawia ich tematykę – wyjaśnia, na czym polega ironia we fraszkach – omawia podobieństwa i różnice z fraszkami Kochanowskiego

Lektura i inne teksty kultury, materiał językowy, komunikacja	Wymagania			
	konieczne (ocena dopuszczający)	podstawowe (ocena dostateczny)	rozszerzone (ocena dobry)	dopełniające (ocena bardzo dobry)
	Uczeń			
	– korzystając z pomocy, próbuje stworzyć własną fraszkę		– tworzy własną fraszkę	– na podstawie fraszki tworzy oryginalne opowiadanie – tworzy własną fraszkę z elementami humoru lub ironii
Andrzej Mleczko, Marek Raczkowski, rysunki satyryczne	– opowiada, co przedstawia wybrany rysunek – dostrzega na wybranych rysunkach nawiązania kulturowe – wyjaśnia, co go śmieszy na rysunkach – łączy rysunki satyryczne z fraszkami – zna pojęcie <i>absurd</i>	– opowiada, co przedstawiają rysunki – dostrzega na rysunkach nawiązania kulturowe – wskazuje, co może śmieszyć na rysunkach – dostrzega związek rysunków satyrycznych z fraszkami – dostrzega absurd na rysunkach	– łączy wymowę rysunków ze zjawiskami współczesnego świata – wskazuje nawiązania kulturowe – omawia sposoby wywoływania śmiechu przez rysunki satyryczne – omawia związek rysunków satyrycznych z fraszkami – wyjaśnia, na czym polega absurd na rysunkach	– wyjaśnia, jakie zjawiska współczesnego świata komentują rysunki – interpretuje nawiązania kulturowe – wyjaśnia, z czego wynika i przeciwko czemu jest skierowana satyra na rysunkach – wyjaśnia, na czym polega związek rysunków satyrycznych z fraszkami – omawia funkcję absurdu na rysunkach
Jan Kochanowski <i>Treny V, VII, VIII</i>	– wie, że tren to gatunek liryczny – wie, kto to jest bohater liryczny i co to jest sytuacja liryczna – nazywa niektóre środki poetyckie występujące w trenach – zna pojęcie <i>paradoks</i> – wstępnie rozpoznaje styl artystyczny	– rozpoznaje tren jako gatunek liryczny – wskazuje bohaterów lirycznych w trenach – określa sytuację liryczną w kolejnych trenach – wskazuje środki poetyckie – wskazuje paradoks – wie, czym cechuje się styl artystyczny	– wyjaśnia, dlaczego poznane utwory reprezentują tren jako gatunek liryczny – przedstawia bohaterów lirycznych – omawia sytuację liryczną – omawia wszystkie środki poetyckie występujące w trenach – wyjaśnia, z czego wynika paradoks w tekście – omawia cechy stylu artystycznego	– omawia cechy gatunkowe trenu – przedstawia i omawia bohaterów lirycznych – dookreśla sytuację liryczną – wyjaśnia funkcję zastosowanych środków poetyckich – omawia funkcję paradoksu – uzasadnia, że w tekstach mamy do czynienia ze stylem artystycznym
Éric-Emmanuel Schmitt <i>Oskar i pani Róża</i> (fragmenty)	– wymienia bohaterów fragmentu – wstępnie charakteryzuje głównego bohatera – wymienia i przedstawia dorosłych występujących we fragmencie – wstępnie rozpoznaje styl potoczny – zna pojęcie <i>mowa zależna</i> – pisze krótki list	– zbiera informacje na temat głównego bohatera – charakteryzuje bohatera – przytacza wypowiedzi bohatera o dorosłych – rozpoznaje styl potoczny – wie, co to jest mowa zależna – pisze list	– przedstawia informacje na temat głównego bohatera – wyczerpująco charakteryzuje bohatera – zestawia bohaterów dziecięcych i dorosłych – wymienia cechy stylu potocznego – wskazuje przykłady mowy zależnej – pisze list z zachowaniem wszystkich wymogów tej formy wypowiedzi	– porządkuje i przedstawia informacje na temat głównego bohatera – charakteryzuje bohatera na podstawie jego wypowiedzi – omawia sposób patrzenia bohatera na dorosłych – omawia cechy stylu potocznego – przekształca mowę niezależną na zależną – przedstawia swoją opinię o utworze w formie listu

Lektura i inne teksty kultury, materiał językowy, komunikacja	Wymagania			
	konieczne (ocena dopuszczający)	podstawowe (ocena dostateczny)	rozszerzone (ocena dobry)	dopełniające (ocena bardzo dobry)
	Uczeń			
Joachim Patinir <i>Przeprawa przez Styks</i> (reprodukcja obrazu) Memy internetowe tworzone przez uczniów	– zapoznaje się z informacjami na temat wyobrażeń antycznych Greków o świecie zmarłych – zapoznaje się z podziałem obrazów ze względu na podejmowany temat – wie, że obraz Patinira to pejzaż – zna pojęcie <i>kompozycja symetryczna</i> – próbuje stworzyć mem internetowy	– zna wyobrażenia antycznych Greków na temat świata zmarłych – zna różne typy obrazów ze względu na temat – wie, co to jest pejzaż w malarstwie – rozpoznaje na obrazie kompozycję symetryczną – tworzy prosty mem internetowy	– odtwarza wyobrażenia antycznych Greków na temat świata zmarłych – wymienia kilka typów obrazów ze względu na temat – wyjaśnia, czym wyróżnia się pejzaż – wyjaśnia, czym cechuje się kompozycja symetryczna – tworzy mem internetowy	– opowiada o mitologicznych wierzeniach dotyczących świata zmarłych – wylicza typy obrazów ze względu na temat – tłumaczy, dlaczego obraz Patinira to pejzaż – wyjaśnia, jakie znaczenia może sugerować kompozycja symetryczna – tworzy ciekawy mem internetowy
William Szekspir <i>Romeo i Julia</i>	– osadza twórczość Szekspira w odpowiednim czasie – korzystając z pomocy, projektuje kostium teatralny – wie, o czym opowiada dramat Szekspira – wymienia kilka wydarzeń dramatu – gromadzi podstawowe informacje o bohaterach utworu – wstępnie charakteryzuje bohaterów – odróżnia dramat od innych rodzajów literackich – wyróżnia tragedię jako gatunek dramatyczny – wie, co to jest konflikt tragiczny – opowiada o tragicznej miłości bohaterów – stara się uczestniczyć w przygotowaniu inscenizacji wybranego fragmentu	– zna podstawowe wiadomości o Szekspirze – projektuje kostium teatralny – formułuje temat utworu – wymienia najważniejsze wydarzenia dramatu – gromadzi informacje o bohaterach utworu – charakteryzuje bohaterów utworu – zna cechy dramatu – wie, co to jest tragedia jako gatunek – rozpoznaje w utworze Szekspira konflikt tragiczny – wyjaśnia pojęcie <i>tragizm</i> – bierze udział w przygotowaniu inscenizacji wybranego fragmentu	– zna podstawowe wiadomości o Szekspirze i jego twórczości – projektuje ciekawy kostium teatralny – tworzy wypowiedź poświęconą tematyce utworu – porządkuje najważniejsze wydarzenia dramatu – porządkuje najważniejsze informacje o bohaterach utworu – przedstawia pełną charakterystykę bohaterów – omawia cechy dramatu – wymienia podstawowe cechy tragedii jako gatunku – wyjaśnia, na czym polega konflikt tragiczny w dramacie Szekspira – bierze aktywny udział w przygotowaniu inscenizacji fragmentu	– przedstawia Szekspira jako twórcę – projektuje kostium teatralny zgodnie z wymogami epoki elżbietańskiej – tworzy wypowiedź poświęconą tematyce i problematyce utworu – porządkuje wszystkie wydarzenia dramatu – porządkuje informacje o bohaterach utworu – dokonuje charakterystyki porównawczej bohaterów utworu – wyjaśnia, czym wyróżnia się dramat spośród innych rodzajów literackich – wyjaśnia, czym cechuje się tragedia jako gatunek dramatyczny – wyjaśnia, jak rozwija się tragizm w dramacie Szekspira – kieruje przygotowaniem inscenizacji fragmentu
Hanna Kowalewska <i>Letnia akademia uczyć</i> (fragmenty)	– odtwarza zawartość treściową przeczytanego fragmentu tekstu – dostrzega związki emocjonalne między bohaterami	– opowiada o przebiegu rozmowy bohaterów – opowiada o związkach między bohaterami	– wypowiada się na temat intencji bohaterów biorących udział w rozmowie – omawia relacje między bohaterami	– ocenia intencje bohaterów biorących udział w rozmowie – ocenia relacje między bohaterami

Lektura i inne teksty kultury, materiał językowy, komunikacja	Wymagania			
	konieczne (ocena dopuszczający)	podstawowe (ocena dostateczny)	rozszerzone (ocena dobry)	dopełniające (ocena bardzo dobry)
	Uczeń			
	– opowiada, jak Marcin okazuje uczucia Adze – dostrzega związek uczuć bohaterów fragmentu z emocjami i przeżyciami Romea i Julii	– proponuje przebieg dalszego ciągu fragmentu – zestawia uczucia bohaterów fragmentu z emocjami i przeżyciami Romea i Julii	– opowiada, jak mogą się potoczyć dalej losy bohaterów – wyjaśnia, dlaczego uczucia bohaterów można zestawzić z emocjami i przeżyciami Romea i Julii	– wypowiada się na temat różnych sposobów okazywania uczuć – wyjaśnia, co wynika z zestawienia uczuć bohaterów fragmentu z emocjami i przeżyciami Romea i Julii
Baz Luhrmann <i>Romeo i Julia</i> (fragment filmu) Prezentacja multimedialna stworzona przez uczniów	– wymienia kilka zapamiętanych scen filmu – wymienia bohaterów filmu – proponuje obsadę aktorską najważniejszych ról – rozpoznaje podstawowe gatunki wykorzystane w filmie	– wymienia sceny, które zrobiły na nim wrażenie – przedstawia bohaterów filmu – proponuje obsadę aktorską kilku ról – rozpoznaje niektóre gatunki wykorzystane w filmie	– opowiada o scenach, które zrobiły na nim wrażenie – opowiada o bohaterach filmu – proponuje obsadę aktorską – wskazuje nawiązania do różnych gatunków filmowych	– wymienia sceny, które zrobiły na nim wrażenie, tłumaczy dlaczego – ocenia sposób przedstawienia bohaterów – proponuje obsadę aktorską i uzasadnia ją – ocenia nawiązania do różnych gatunków filmowych w kontekście obejrzanego fragmentu
Piotr Skarga <i>Kazania sejmowe</i> (fragmenty)	– czyta tekst ze zrozumieniem – wskazuje i nazywa wybrane środki językowe, za pomocą których autor przekonuje do swoich racji – wskazuje fragmenty przedstawiające postawy wobec ojczyzny – wskazuje fragmenty zestawiające jednostkę i zbiorowość – krótko wypowiada się na temat współczesnego patriotyzmu – tworzy krótkie przemówienie	– odtwarza treść kazania – wskazuje i nazywa środki językowe, za pomocą których autor przekonuje do swoich racji – krótko omawia postawy wobec ojczyzny, o których jest mowa w tekście – omawia fragmenty, zestawiające jednostkę i zbiorowość – wymienia przejawy współczesnego patriotyzmu – tworzy przemówienie	– odtwarza własnymi słowami treść kazania – wskazuje i nazywa środki retoryczne – wyjaśnia, jakie można przybierać postawy wobec ojczyzny – wypowiada się na temat relacji między jednostką a zbiorowością – omawia przejawy współczesnego patriotyzmu – tworzy przemówienie, w którym stara się stosować środki retoryczne	– relacjonuje, o czym mówi tekst – określa rolę środków retorycznych w tekście – omawia problem postaw obywateli wobec ojczyzny – wypowiada się na temat relacji między jednostką a zbiorowością w kontekście dobra ojczyzny – wypowiada się na temat współczesnych postaw patriotycznych – tworzy przemówienie, w którym stosuje funkcjonalnie środki retoryczne
Jan Paweł II <i>Pamięć i tożsamość</i> (fragmenty)	– wie, o czym mówi tekst – ma świadomość związku tekstu z <i>Kazaniami sejmowymi</i> Skargi – odtwarza główne tezy autora na temat patriotyzmu	– odtwarza wywód autora własnymi słowami – zestawia tekst z <i>Kazaniami sejmowymi</i> Skargi – odtwarza poglądy autora na temat patriotyzmu	– relacjonuje, o czym mówi autor w swoim wywodzie – wyjaśnia, na czym polegają podobieństwa tekstu i <i>Kazań sejmowych</i> Skargi – na podstawie tekstu wypowiada się na temat patriotyzmu	– wyjaśnia, jak autor tłumaczy pochodzenie i znaczenie słowa <i>ojczyzna</i> – wyjaśnia, co wynika z zestawienia tekstu z <i>Kazaniami sejmowymi</i> Skargi – na podstawie własnych przemyśleń wypowiada się na temat patriotyzmu

Lektura i inne teksty kultury, materiał językowy, komunikacja	Wymagania			
	konieczne (ocena dopuszczający)	podstawowe (ocena dostateczny)	rozszerzone (ocena dobry)	dopełniające (ocena bardzo dobry)
	Uczeń			
Pomniki: Grunwaldzki w Krakowie, Obrońców Wybrzeża na Westerplatte, Poległych Stoczników w Gdańsku (reprodukcje) Fotoreportaż przygotowany przez uczniów	– przedstawia wstępne wrażenia wywołane obejrzanymi reprodukcjami – wymienia elementy pomników na reprodukcjach – dostrzega związek obejrzanego pomnika i tekstów Skargi i Jana Pawła II – bierze udział w przygotowaniu fotoreportażu	– opowiada o swoich wrażeniach wywołanych obejrzanymi reprodukcjami – omawia elementy pomników na reprodukcjach – zestawia obejrzone pomniki z tekstami Skargi i Jana Pawła II – przygotowuje fotoreportaż	– opowiada o pomnikach, które zna – porównuje obejrzone pomniki – wyjaśnia, jakie związki łączą obejrzone pomniki i teksty Skargi oraz Jana Pawła II – przygotowuje ciekawy fotoreportaż	– przedstawia cele, jakim służy stawianie pomników – wskazuje podobieństwa i różnice zachodzące między obejrzanymi pomnikami – interpretuje znaczenia wynikające z pomników w kontekście tekstów Skargi i Jana Pawła II – przygotowuje oryginalny fotoreportaż zawierający wyraźne przesłanie
Test sprawdzający	– wykonuje poprawnie wybrane polecenia testu	– wykonuje poprawnie większą część poleceń testu	– wykonuje poprawnie niemal wszystkie polecenia testu.	– wykonuje bezbłędnie wszystkie polecenia testu
Rozdział IV. Ludzkie namiętności				
Daniel Naborowski <i>Krótkość życia</i>	– wyjaśnia, o czym mówi wiersz – wie, że motywy mogą mieć symboliczne znaczenie – cytuje niektóre wersy wskazujące odbiorcę – wskazuje wyliczenie – dostrzega związek wiersza z obrazem	– wyjaśnia, co według poety podlega biegowi czasu – wskazuje motywy o symbolicznych znaczeniach – cytuje wersy wskazujące odbiorcę – wyjaśnia, na czym polega wyliczenie – wstępnie wyjaśnia związek wiersza z obrazem	– omawia sposób ujęcia tematu w wierszu – wstępnie wyjaśnia symboliczne znaczenie niektórych motywów – komentuje wersy wskazujące odbiorcę – wyjaśnia funkcję wyliczenia – omawia związek wiersza z obrazem	– omawia, jak w utworze został pokazany bieg czasu – wyjaśnia symboliczne znaczenie motywów – wypowiada się na temat odbiorcy utworu – wyjaśnia funkcję wyliczenia w kontekście innych środków poetyckich użytych w wierszu – tworzy wypowiedź na temat związków wiersza z obrazem
Olga Tokarczuk <i>Prawiek i inne czasy (fragment Czas lip)</i>	– czyta tekst ze zrozumieniem – wypowiada się na temat sposobu przedstawienia drzew – wskazuje fragment o charakterze filozoficznym	– przedstawia krótko swoje wrażenia po lekturze – omawia sposób prezentacji świata – cytuje fragmenty o charakterze filozoficznym	– przedstawia swoje wrażenia po lekturze – dostrzega przenośne znaczenia tekstu – omawia fragmenty o charakterze filozoficznym – charakteryzuje narratora	– przedstawia swoją opinię na temat przeczytanego tekstu – wyjaśnia znaczenia metaforyczne – tworzy wypowiedź związaną z fragmentami o charakterze filozoficznym

Lektura i inne teksty kultury, materiał językowy, komunikacja	Wymagania			
	konieczne (ocena dopuszczający)	podstawowe (ocena dostateczny)	rozszerzone (ocena dobry)	dopełniające (ocena bardzo dobry)
	Uczeń			
	– rozpoznaje narratora w tekście – ma świadomość związku tekstu z wierszem Naborowskiego	– wstępnie charakteryzuje narratora – dostrzega związek tekstu z wierszem Naborowskiego	– wyjaśnia związek utworu z wierszem Naborowskiego	– charakteryzuje sposób widzenia świata przez narratora – omawia związek tekstu z wierszem Naborowskiego
Salvador Dali <i>Trwałość pamięci</i> (reprodukcja obrazu) Internetowe muzea malarstwa	– przedstawia swoje pierwsze wrażenia po obejrzeniu obrazu – wymienia elementy przedstawione na obrazie – wie, że niektóre elementy mogą mieć znaczenie przenośne – wie, na czym polega kompozycja obrazu – dostrzega odejście od realizmu na obrazie – przy pomocy korzysta z zasobów muzeum internetowego	– wypowiada się na temat swojego odbioru obrazu – omawia elementy przedstawione na obrazie – wskazuje elementy o znaczeniu przenośnym – wstępnie wypowiada się na temat kompozycji obrazu – wypowiada się na temat sposobu pokazywania świata na obrazie – korzysta z zasobów muzeum internetowego	– wstępnie ocenia obraz – wypowiada się na temat elementów pokazanych na obrazie – odczytuje znaczenia przenośne – wypowiada się na temat kompozycji obrazu – omawia sposób pokazywania świata na obrazie – wyszukuje reprodukcje w różnych muzeach internetowych	– przedstawia swoją ocenę obrazu – omawia dobór i połączenie elementów przedstawionych na obrazie – omawia znaczenia przenośne – omawia kompozycję obrazu – ocenia sposób pokazywania świata na obrazie – wyszukuje i wykorzystuje do pracy reprodukcje w różnych muzeach internetowych
Jan Andrzej Morsztyn <i>Niestatek I</i>	– wie, o czym mówi wiersz – zna termin <i>hiperbolizacja</i> – zna termin <i>paralelizm</i> – wie, czym jest koncept w utworze poetyckim – ma świadomość związku tekstu i obrazu – wie, co to jest stereotyp	– odczytuje ideę wiersza – wie, na czym polega hiperbolizacja – dostrzega paralelizm w kompozycji utworu – wie, na czym może polegać koncept poetycki – dostrzega związki tekstu i obrazu – rozpoznaje stereotyp, na jakim jest oparty wiersz	– przedstawia własnymi słowami idee wiersza – rozpoznaje hiperbolizację w tekście – wskazuje paralelizm w kompozycji utworu – wyjaśnia, z czego wynika i na czym polega koncept w wierszu – wyjaśnia, na czym polega związek tekstu i obrazu – wyjaśnia, na jakim stereotypie jest oparty wiersz	– wypowiada się na temat idei utworu – wyjaśnia funkcję hiperbolizacji w tekście – wyjaśnia funkcję paralelizmu – ocenia koncept w wierszu – omawia związki tekstu i obrazu – wyjaśnia, jak stereotyp wpływa na sposób wypowiedzi w utworze
Jan Andrzej Morsztyn <i>O swej pannie</i>	– wie, że kolory mogą mieć symboliczne znaczenie – wskazuje rzeczowniki w wierszu – dostrzega dwie części kompozycyjne – przypomina, co to jest koncept w wierszu	– wymienia symboliczne znaczenie kilku kolorów – wypisuje rzeczowniki – wyodrębnia części kompozycyjne – dostrzega koncept wykorzystany w wierszu	– wyjaśnia symbolikę koloru białego – omawia słownictwo użyte w wierszu – omawia kompozycję wiersza – wyjaśnia, na czym polega koncept wykorzystany w wierszu	– wyjaśnia, czemu służy wykorzystanie symboliki koloru w utworze – wyjaśnia, jak użyte słownictwo podkreśla intencje tekstu – wyjaśnia, jak kompozycja podkreśla ideę tekstu

Lektura i inne teksty kultury, materiał językowy, komunikacja	Wymagania			
	konieczne (ocena dopuszczający)	podstawowe (ocena dostateczny)	rozszerzone (ocena dobry)	dopełniające (ocena bardzo dobry)
	Uczeń			
	– opisuje krótko wygląd postaci na portrecie – zna pojęcia <i>subiektywizm</i> i <i>obiektywizm</i>	– opisuje wygląd postaci na portrecie – wyjaśnia pojęcia <i>subiektywizm</i> i <i>obiektywizm</i>	– tworzy rozbudowany opis postaci przedstawionej na portrecie – wyjaśnia, od czego zależy ludzkie postrzeganie świata	– wyjaśnia, na czym polega i z czego wynika koncept wykorzystany w wierszu – tworzy rozbudowany opis postaci przedstawionej na portrecie, zachowując wszystkie wymogi tej formy wypowiedzi – tworzy wypowiedź na temat postrzegania świata przez człowieka
Tomek Tryzna <i>Panna Nikt</i> (fragmenty)	– zbiera informacje o bohaterkach – wie, na czym polega i czym skutkuje narracja pierwszoosobowa – wskazuje fragmenty, które ujawniają sposób patrzenia na świat przez bohaterki – cytuje zdania, które można rozumieć przenieśnionie – podaje tytuły książek, które warto przeczytać	– przedstawia bohaterki – rozpoznaje narrację pierwszoosobową – wypowiada się na temat sposobu patrzenia na świat przez bohaterki – wyjaśnia przenieśnione znaczenia zdań – krótko wypowiada się na temat książki, którą warto przeczytać	– porządkuje i uogólnia informacje o bohaterkach – wypowiada się na temat narracji w utworze – porównuje sposób patrzenia na świat przez bohaterki – wyjaśnia przenieśnione znaczenia wpisane w tekst – wypowiada się na temat książki, którą warto przeczytać	– wyjaśnia, na czym polegają różnice między bohaterkami – wyjaśnia funkcję narracji pierwszoosobowej – ocenia sposób patrzenia na świat przez bohaterki – interpretuje przenieśnione znaczenia tekstu – przedstawia wyczerpującą rekomendację książki, którą warto przeczytać
<i>Jej portret</i> słowa: Jonasz Kofta, muzyka: Włodzimierz Nahorny, wykonanie: Bogusław Mec (piosenka) Blogi pisarzy	– przedstawia swoje wrażenia po wysłuchaniu utworu – przypomina, co to jest powtórzenie – wskazuje wersy, które go zaintrygowały – wskazuje zwroty ujawniające osobę mówiącą – wyjaśnia, kto może być bohaterem utworu – potrafi znaleźć w internecie blogi pisarzy	– wypowiada się na temat nastroju utworu – wskazuje niektóre powtarzające się elementy – wskazuje wersy o charakterze metaforycznym – wstępnie charakteryzuje osobę mówiącą – opisuje krótko bohaterkę utworu – zapoznaje się z blogami pisarzy	– ustala, jakie środki tworzą nastrój utworu – wskazuje wszystkie powtarzające się elementy – wyjaśnia metafory zawarte w utworze – wypowiada się na temat osoby mówiącej – opisuje bohaterkę utworu – przedstawia refleksje pisarzy zawarte w prowadzonych przez nich blogach	– omawia nastrój utworu w kontekście użytych w nim środków poetyckich – wyjaśnia funkcję powtórzeń – interpretuje wersy o charakterze metaforycznym – wypowiada się na temat osobowości podmiotu mówiącego – określa relacje łączące bohaterkę utworu z osobą mówiącą – ustosunkowuje się do refleksji pisarzy zawartych w prowadzonych przez nich blogach

Lektura i inne teksty kultury, materiał językowy, komunikacja	Wymagania			
	konieczne (ocena dopuszczający)	podstawowe (ocena dostateczny)	rozszerzone (ocena dobry)	dopełniające (ocena bardzo dobry)
	Uczeń			
Moliere <i>Skąpiec</i> albo Moliere <i>Świętoszek</i>	– opowiada o wybranych wydarzeniach dramatu – wie, co to jest akcja dramatu – przedstawia bohaterów i wskazuje motyw działania wybranej postaci – wie, co to jest intryga w utworze – zna rodzaje komizmu – próbuje rozwinąć tekst poboczny wybranej sceny – proponuje obsadę aktorską wybranych ról	– opowiada o najważniejszych wydarzeniach dramatu – wyodrębnia etapy akcji – wstępnie charakteryzuje bohaterów i wymienia motyw ich działania – opowiada o przebiegu intrygi w utworze – wskazuje rodzaje komizmu w tekście – rozpoznaje komedię jako gatunek dramatu – rozwija krótko tekst poboczny wybranej sceny – proponuje obsadę aktorską do inscenizacji	– relacjonuje przebieg wydarzeń – nazywa etapy akcji – charakteryzuje bohaterów i omawia motyw ich postępowania – wypowiada się na temat intrygi w utworze – wyjaśnia, czym jest komizm i nazywa różne rodzaje komizmu – rozwija tekst poboczny wybranej sceny – proponuje obsadę aktorską wszystkich ról w inscenizacji	– opowiada własnymi słowami przebieg wydarzeń – omawia etapy akcji – tworzy portrety psychologiczne bohaterów i ocenia motyw ich postępowania – wyjaśnia, na czym polega komedia charakterów – wyjaśnia cel i opowiada przebieg intrygi – odwołując się do utworu, wyjaśnia, na czym polegają różne rodzaje komizmu – twórczo rozbudowuje tekst poboczny wybranej sceny – proponuje obsadę aktorską do inscenizacji i uzasadnia swój wybór
Karol Dickens <i>Opowieść wigilijna</i> albo Leszek Kołakowski <i>Piękna twarz</i>	– zbiera informacje dotyczące głównego bohatera – wskazuje informacje, na podstawie których można ustalić czas wydarzeń – rozróżnia wydarzenia realistyczne i fantastyczne – wskazuje fragmenty, na podstawie których można określić emocje bohatera	– charakteryzuje głównego bohatera – ustala czas wydarzeń – dzieli wydarzenia na realistyczne i fantastyczne – nazywa emocje bohatera – zapisuje w punktach rady dla bohatera.	– dokonuje pełnej charakterystyki głównego bohatera – omawia czas wydarzeń – omawia związek wydarzeń realistycznych i fantastycznych – nazywa emocje bohatera i wyjaśnia, czym były wywołane	– charakteryzuje głównego bohatera, przywołując fragmenty tekstu – wyjaśnia znaczenie, jakie w utworze ma czas rozgrywających się wydarzeń – określa rolę fantastyki w opowiadaniu – wyjaśnia, z czego wynikała i na czym polegała zmiana w myśleniu i postępowaniu bohatera – wypowiada się na temat motywów ludzkiego postępowania
	– odtwarza tekst na poziomie dosłownym – wypowiada się na temat działań bohatera – podaje znaczenie wskazanego związku frazeologicznego – odtwarza zakończenie utworu	– relacjonuje przebieg wydarzeń w opowiadaniu – odtwarza motyw działania bohatera – podaje znaczenia związków frazeologicznych – wypowiada się na temat zakończenia utworu	– wypowiada się na temat przenośnych znaczeń tekstu – omawia motyw działania bohatera – wyjaśnia znaczenie związków frazeologicznych w kontekście sytuacji z życia codziennego – odczytuje przesłanie utworu	– rozpoznaje tekst jako przypowieść – ocenia działania bohatera – wyjaśnia znaczenie związków frazeologicznych z rzeczownikiem <i>twarz</i> w kontekście utworu – interpretuje zakończenie utworu

Lektura i inne teksty kultury, materiał językowy, komunikacja	Wymagania			
	konieczne (ocena dopuszczający)	podstawowe (ocena dostateczny)	rozszerzone (ocena dobry)	dopełniające (ocena bardzo dobry)
	Uczeń			
Erich Fromm <i>Mieć czy być</i> (fragmenty)	– czyta tekst ze zrozumieniem – wie, że tekst ma charakter filozoficzny – wskazuje fragmenty mówiące o dwóch postawach życiowych – odtwarza główne poglądy autora – wie, że tekst jest napisany stylem naukowym	– formułuje pytania w związku z tekstem – rozpoznaje tekst jako filozoficzny – krótko omawia dwie postawy życiowe przedstawione w tekście – odtwarza poglądy autora na temat sposobu życia człowieka – zna cechy stylu naukowego	– wyjaśnia, o czym mówi tekst – krótko wyjaśnia, z czego wynika filozoficzny charakter tekstu – omawia dwie postawy życiowe przedstawione w tekście – omawia poglądy autora przedstawione w tekście – wymienia cechy stylu naukowego	– formułuje problematykę tekstu – wyjaśnia, dlaczego tekst ma charakter filozoficzny – omawia i ocenia dwie postawy życiowe przedstawione w tekście – prezentuje swoje poglądy na temat poruszony w utworze – na podstawie tekstu omawia cechy stylu naukowego
albo				
Maciej Stuhr <i>Światy równoległe</i> (fragmenty)	– formułuje temat tekstu – rozpoznaje nawiązania literackie – wie, że tekst należy do publicystyki – tworzy prosty tekst publicystyczny	– odtwarza poglądy autora – wskazuje nawiązania literackie – wyjaśnia, jakie teksty należą do publicystyki – tworzy test publicystyczny	– wypowiada się na temat przeczytanego tekstu – omawia nawiązania literackie – wyjaśnia, czym cechują się teksty publicystyczne – tworzy ciekawy tekst publicystyczny – tworzy demotywator	– ustosunkowuje się do poglądów autora – wyjaśnia funkcję nawiązań literackich – wyjaśnia, dlaczego tekst należy do publicystyki – tworzy ciekawy tekst publicystyczny, zachowując wszystkie wymogi gatunku – tworzy oryginalny demotywator
Demotywatory autorstwa uczniów	– korzystając z pomocy, tworzy prosty demotywator	– tworzy prosty demotywator	– tworzy demotywator	– tworzy oryginalny demotywator
Ludwik Kubala <i>Wojna szwedzka</i> (fragment <i>Legendarny bohater narodu</i>)	– wydobywa z tekstu informacje o wyglądzie bohatera – wskazuje w tekście informacje związane z charakterystyką bohatera – przedstawia krótką relację z przebiegu wydarzeń – wie, że tekst należy do literatury popularnonaukowej	– porządkuje informacje o wyglądzie bohatera – porządkuje informacje związane z charakterystyką bohatera – przedstawia relację z przebiegu wydarzeń – wyjaśnia, czym cechuje się literatura popularnonaukowa	– na podstawie tekstu przedstawia wygląd bohatera – odtwarza charakterystykę bohatera zawartą w tekście – przedstawia rozbudowaną relację z przebiegu wydarzeń – uzasadnia, dlaczego tekst należy do literatury popularnonaukowej	– na podstawie tekstu i reprodukcji portretu przedstawia wygląd bohatera – omawia środki językowe, jakimi została w tekście dokonana charakterystyka bohatera – przedstawia relację z przebiegu wydarzeń z subiektywnego punktu widzenia – dynamizuje swoją wypowiedź – wypowiada się na temat: czy i dlaczego warto czytać teksty należące do literatury popularnonaukowej
Henryk Sienkiewicz <i>Potop</i> (fragmenty)	– wymienia bohaterów fragmentu – omawia motywy postępowania wybranego bohatera	– wyodrębnia bohaterów indywidualnych i bohatera zbiorowego	– przedstawia bohaterów fragmentu – wypowiada się na temat postępowania bohaterów	– dzieli bohaterów według przyjętej przez siebie zasady – ocenia motywy postępowania bohaterów

Lektura i inne teksty kultury, materiał językowy, komunikacja	Wymagania			
	konieczne (ocena dopuszczający)	podstawowe (ocena dostateczny)	rozszerzone (ocena dobry)	dopełniające (ocena bardzo dobry)
	Uczeń			
	wskazuje fragmenty przedstawiające argumenty bohaterów przedstawia, na czym polega wybór dokonywany przez Kmicica wstępnie porównuje Radziwiłła z Czarnieckim krótko przedstawia swoje wrażenia po lekturze	omawia motywy postępowania bohaterów odtwarza argumenty Radziwiłła i putkowników omawia okoliczności, w jakich Kmicic musiał dokonać wyboru porównuje Radziwiłła z Czarnieckim przedstawia swoje wrażenia po lekturze tekstu	przedstawia argumenty bohaterów dostrzega tragizm wyboru dokonywanego przez Kmicica wskazuje różnice między Radziwiłłem i Czarnieckim opowiada o swoich wrażeniach po lekturze	ocenia argumenty bohaterów wyjaśnia, na czym polega tragizm wyboru dokonywanego przez Kmicica wskazuje różnice między Radziwiłłem i Czarnieckim, wyjaśnia ich źródło ustala, jakie wrażenia mogą wywoływać na czytelniku przedstawione fragmenty powieści
Jerzy Hoffman <i>Potop</i> (fragment filmu) Filmy nakręcone przez uczniów	dostrzega związek scen literackich i filmowych zna rodzaje planów filmowych nazywa emocje bohaterów wie, na czym polega kompozycja kadru	porównuje sceny literackie z filmowymi wskazuje przykłady planów filmowych wypowiada się na temat emocji bohaterów omawia kompozycję wybranego kadru	wyjaśnia, dlaczego można zestawić sceny literackie i filmowe omawia różne plany filmowe wskazuje źródła emocji bohaterów porównuje kompozycję kadrów	wskazuje podobieństwa i różnice scen literackich i filmowych wyjaśnia, jak plany filmowe służą eksponowaniu znaczeń omawia emocje bohaterów i ustala, czym zostały wywołane, łączy kompozycję kadru z przekazywanymi znaczeniami
Test sprawdzający	– wykonuje poprawnie wybrane polecenia testu	– wykonuje poprawnie większą część poleceń testu	– wykonuje poprawnie niemal wszystkie polecenia testu	– wykonuje bezbłędnie wszystkie polecenia testu
Rozdział V. Gramatyka				
Części mowy – rzeczownik Komunikacja – akt komunikacji	rozpoznaje rzeczowniki w wypowiedzi prawidłowo odmienia rzeczowniki przez przypadki rozpoznaje rzeczowniki pospolite i własne zna podstawowe reguły ortograficzne związane z rzeczownikiem wie, co to jest akt komunikacji	wymienia cechy rzeczownika jako części mowy określa prawidłowo formy gramatyczne rzeczowników rozpoznaje rzeczowniki pospolite, własne, konkretne, abstrakcyjne zna i stosuje w praktyce podstawowe reguły ortograficzne związane z rzeczownikiem wymienia składniki aktu komunikacji	wyjaśnia, po czym odróżnić rzeczowniki od innych części mowy używa rzeczowników w prawidłowych formach gramatycznych rozpoznaje różne typy rzeczowników zna wszystkie reguły ortograficzne związane z rzeczownikiem wskazuje podstawowe związki między składnikami aktu komunikacji	wyjaśnia, czemu służą rzeczowniki w wypowiedzi prawidłowo odmienia rzeczowniki o osobliwej odmianie rozpoznaje wszystkie typy rzeczowników stosuje wszystkie reguły ortograficzne dotyczące rzeczownika omawia wszystkie relacje między poszczególnymi składnikami aktu komunikacji

Lektura i inne teksty kultury, materiał językowy, komunikacja	Wymagania			
	konieczne (ocena dopuszczający)	podstawowe (ocena dostateczny)	rozszerzone (ocena dobry)	dopełniające (ocena bardzo dobry)
	Uczeń			
Części mowy – przymiotnik Komunikacja – nadawca	– rozpoznaje przymiotnik wśród innych części mowy – odmienia prawidłowo przymiotniki – wie, że przymiotnik łączy się z rzeczownikiem – wie, że przymiotniki podlegają stopniowaniu – zna reguły pisowni <i>nie</i> z przymiotnikiem – rozpoznaje nadawcę w akcie komunikacji	– wyjaśnia, czym cechuje się przymiotnik jako część mowy – określa formy gramatyczne przymiotników – tworzy poprawne związki przymiotnika z rzeczownikiem – stopniuje przymiotniki – zna reguły pisowni <i>nie</i> z przymiotnikiem i pisowni przymiotników złożonych, stara się je stosować w praktyce – wie, jaką rolę odgrywa nadawca w akcie komunikacji	– wyjaśnia, czym odróżnia się przymiotnik od innych części mowy – używa przymiotników w prawidłowych formach gramatycznych – uzgadnia formy przymiotnika z określonym rzeczownikiem – stopniuje przymiotniki w sposób prosty i opisowy – zna reguły pisowni <i>nie</i> z przymiotnikiem i pisowni przymiotników złożonych, stosuje je w praktyce – omawia rolę nadawcy w akcie komunikacji	– wyjaśnia, czemu służą przymiotniki w wypowiedzi – świadomie i celowo dobiera formy przymiotników w swoich wypowiedziach – stosuje poprawne formy przymiotników trudnych – swobodnie posługuje się związkami przymiotnika z rzeczownikiem – stopniuje w różnorodny sposób przymiotniki – stosuje prawidłowo zasady pisowni <i>nie</i> z przymiotnikiem i pisowni przymiotników złożonych – omawia relacje nadawcy z innymi elementami aktu komunikacji
Części mowy – czasownik, formy osobowe Komunikacja – intencje nadawcy	– rozpoznaje czasownik wśród innych części mowy – rozpoznaje formy gramatyczne czasownika – rozpoznaje formy czasu – zna tryby czasownika – zna strony czasownika – przekształca stronę czynną na bierną i odwrotnie – zna reguły ortograficzne dotyczące czasownika – wie, że nadawca w komunikacji może wyrażać różne intencje	– wyjaśnia, czym cechuje się czasownik jako część mowy – tworzy poprawne formy gramatyczne czasownika – stosuje odpowiednie formy czasu, trybu i strony – rozpoznaje czasowniki dokonane i niedokonane – zna reguły ortograficzne dotyczące czasownika, stara się stosować je w praktyce – rozpoznaje przykładowe intencje nadawcy w komunikacji	– wyjaśnia, czym odróżnia się czasownik od innych części mowy – tworzy poprawne, różnorodne formy czasownika – stosuje formy czasu, trybu i strony – wyjaśnia, czym różni się od siebie czasowniki dokonane i niedokonane – zna trudne formy czasownika – stosuje w praktyce reguły ortograficzne dotyczące czasownika – rozpoznaje intencje nadawcy w komunikacji	– wyjaśnia, czemu służą czasowniki w wypowiedzi – używa w wypowiedzi różnych form gramatycznych czasownika dla osiągnięcia zamierzonych celów – stosuje bezbłędnie formy czasu, trybu i strony – wyjaśnia, kiedy czasowniki są dokonane, a kiedy niedokonane – stosuje poprawnie trudne formy czasownika – stosuje w praktyce wszystkie reguły ortograficzne dotyczące czasownika – rozpoznaje różnorodne intencje w komunikacji

Lektura i inne teksty kultury, materiał językowy, komunikacja	Wymagania			
	konieczne (ocena dopuszczający)	podstawowe (ocena dostateczny)	rozszerzone (ocena dobry)	dopełniające (ocena bardzo dobry)
	Uczeń			
Części mowy – czasownik, formy nieosobowe Komunikacja – cele wypowiedzi	– zna różne formy nieosobowe czasownika – rozpoznaje imiesłów przymiotnikowy wśród innych części mowy – rozpoznaje imiesłów czynny i bierny – wie, że imiesłów przymiotnikowy łączy się z rzeczownikiem – zna zasadę pisowni <i>nie</i> z imiesłowem przymiotnikowym – rozpoznaje imiesłów przysłówkowy – wie, że komunikat może realizować różne cele	– stosuje różne formy nieosobowe – wyjaśnia, czym cechuje się imiesłów przymiotnikowy – tworzy formy imiesłowu czynnego i biernego – tworzy związki imiesłowu przymiotnikowego z rzeczownikiem – stara się stosować zasadę pisowni <i>nie</i> z imiesłowem przymiotnikowym – wyjaśnia, czym cechuje się imiesłów przysłówkowy – rozróżnia imiesłów współczesny i uprzedni – rozpoznaje podstawowe cele komunikatu	– wyjaśnia, czym wyróżniają się formy nieosobowe czasownika – wyjaśnia, czym wyróżnia się imiesłów przymiotnikowy wśród innych części mowy – bezbłędnie tworzy formy imiesłowu czynnego i biernego – bezbłędnie tworzy związki imiesłowu przymiotnikowego z rzeczownikiem – stosuje regułę pisowni <i>nie</i> z imiesłowem – wyjaśnia, czym wyróżnia się imiesłów przysłówkowy – wyjaśnia, kiedy stosuje się imiesłów współczesny, a kiedy uprzedni – rozpoznaje i formułuje podstawowe cele komunikatu	– wyjaśnia, czemu służą formy nieosobowe w wypowiedzi – wyjaśnia, czemu służą imiesłowy przymiotnikowe w wypowiedzi – używa funkcjonalnie form imiesłowu czynnego i biernego – uzgadnia formy imiesłowu przymiotnikowego z określonym rzeczownikiem – stosuje bezbłędnie regułę pisowni <i>nie</i> z imiesłowem – wyjaśnia, czemu służą imiesłowy przysłówkowe w wypowiedzi – prawidłowo stosuje imiesłów współczesny i uprzedni – rozpoznaje cele cudzej wypowiedzi, dobiera środki do wyrażania celów we własnej wypowiedzi
Części mowy – liczebnik Komunikacja – interakcja między nadawcą i odbiorcą	– rozpoznaje liczebnik wśród innych części mowy – tworzy prawidłowe formy gramatyczne liczebników – rozróżnia podstawowe typy liczebników – wie, że w wypowiedzi można stosować zaimki liczebne – zna reguły ortograficzne dotyczące liczebnika – wie, że w akcie komunikacji zachodzi interakcja między nadawcą i odbiorcą	– wyjaśnia, czym cechuje się liczebnik jako część mowy – stara się stosować prawidłowe formy gramatyczne liczebników – rozróżnia liczebniki główne, porządkowe, zbiorowe, ułamkowe – rozpoznaje zaimki liczebne – stara się stosować reguły ortograficzne dotyczące liczebnika – wie, na czym polega interakcja między nadawcą i odbiorcą	– wyjaśnia, czym wyróżnia się liczebnik spośród innych części mowy – stosuje prawidłowe formy gramatyczne liczebników – stosuje różne rodzaje liczebników – używa w wypowiedzi zaimków liczebnich – stosuje prawidłowo reguły ortograficzne dotyczące liczebnika – wyjaśnia, jak jest możliwa interakcja między nadawcą i odbiorcą w akcie komunikacji	– wyjaśnia, w jakim celu używa się liczebników w wypowiedzi – stosuje prawidłowe formy różnych rodzajów liczebników (w tym liczebników wielowyrazowych) – stosuje w wypowiedzi prawidłowo zaimki liczebne – stosuje bezbłędnie reguły ortograficzne dotyczące liczebnika – wyjaśnia, czym jest, na czym polega i jak może przebiegać interakcja między nadawcą a odbiorcą w akcie komunikacji

Lektura i inne teksty kultury, materiał językowy, komunikacja	Wymagania			
	konieczne (ocena dopuszczający)	podstawowe (ocena dostateczny)	rozszerzone (ocena dobry)	dopełniające (ocena bardzo dobry)
	Uczeń			
Części mowy – przysłówki Akt komunikacji – odbiorca	– rozpoznaje przysłówki wśród innych części mowy – wie, że przysłówki łączą się z czasownikami – wie, że przysłówki podlegają stopniowaniu – wie, że przysłówki mogą być zastępowane zaimkami przysłównymi – zna regułę pisowni <i>nie</i> z przysłówkami – wie, że odbiorca może wpływać na akt komunikacji	– wyjaśnia, czym cechuje się przysłówki jako część mowy – tworzy poprawne związki z czasownikami – prawidłowo stopniuje przysłówki – rozpoznaje zaimki przysłówne, stara się przestrzegać w praktyce reguły pisowni <i>nie</i> z przysłówkami – wie, jak odbiorca może wpływać na akt komunikacji	– wyjaśnia, czym wyróżniają się przysłówki spośród innych części mowy – tworzy poprawne związki z czasownikami, przymiotnikami i drugim przysłówkiem – poprawnie stopniuje przysłówki w różny sposób – stosuje zaimki przysłówne – stosuje zasadę pisowni <i>nie</i> z przysłówkami – wyjaśnia, jak odbiorca może wpływać na akt komunikacji	– wyjaśnia, w jakim celu używa się przysłówków w wypowiedzi – używa w praktyce poprawnych związków z czasownikiem, przymiotnikiem i drugim przysłówkiem – stosuje wszystkie rodzaje stopniowania przysłówka – stosuje różne rodzaje zaimków przysłównych – stosuje bezbłędnie zasadę pisowni <i>nie</i> z przysłówkami – wyjaśnia rolę odbiorcy w akcie komunikacji
Części mowy – przyimek, spójnik Komunikacja – sytuacja komunikacyjna, kontekst	– rozpoznaje przyimek i spójnik wśród innych części mowy – wie, co to jest wyrażenie przyimkowe – stosuje prawidłowo spójniki – zna reguły ortograficzne dotyczące pisowni przyimków i reguły interpunkcyjne dotyczące spójników – określa sytuację komunikacyjną – ma świadomość kontekstu wypowiedzi	– wyjaśnia, czym cechują się przyimek i spójnik jako części mowy – tworzy poprawne wyrażenia przyimkowe – rozpoznaje stosunek łączności, rozłączności, przeciwstawności i wynikania oraz dobiera do nich właściwe spójniki – stara się stosować reguły ortograficzne dotyczące pisowni przyimków i reguły interpunkcyjne dotyczące spójników – określa sytuację komunikacyjną i dostrzega jej wpływ na jakość komunikatu – dostrzega kontekst wypowiedzi	– wyjaśnia, czym wyróżniają się przyimek i spójnik spośród innych części mowy – stosuje w wypowiedzi wyrażenia przyimkowe – rozpoznaje stosunek łączności, rozłączności, przeciwstawności i wynikania oraz dobiera do nich właściwe spójniki – stosuje w praktyce reguły ortograficzne dotyczące przyimka i reguły interpunkcyjne dotyczące spójnika – omawia różne sytuacje komunikacyjne – wskazuje kontekst wypowiedzi	– wyjaśnia, w jakim celu stosuje się przyimki i spójniki w wypowiedzi – stosuje w wypowiedzi poprawne wyrażenia przyimkowe – stosuje odpowiednie spójniki w zależności od stosunku między spajanymi elementami – stosuje bezbłędnie reguły ortograficzne dotyczące przyimka i reguły interpunkcyjne dotyczące spójnika – omawia różnorodne sytuacje komunikacyjne i wyjaśnia ich wpływ na językowy kształt komunikatu – omawia kontekst wypowiedzi
Części mowy – partykuła, wykrzyknik Komunikacja – kod, trafność komunikatu	– rozpoznaje partykułę i wykrzyknik wśród innych części mowy – zna różne rodzaje partykuł – zna reguły ortograficzne dotyczące pisowni partykuł	– wyjaśnia, czym cechują się partykuła i wykrzyknik jako części mowy – podaje przykłady różnych partykuł – stara się stosować reguły ortograficzne dotyczące pisowni partykuł	– wyjaśnia, czym wyróżniają się partykuła i wykrzyknik spośród innych części mowy – stosuje reguły ortograficzne dotyczące pisowni partykuł	– wyjaśnia, w jakim celu używa się partykuł i wykrzykników w wypowiedzi – stosuje różne rodzaje partykuł – zapisuje partykuły zgodnie z regułami ortograficznymi

Lektura i inne teksty kultury, materiał językowy, komunikacja	Wymagania			
	konieczne (ocena dopuszczający)	podstawowe (ocena dostateczny)	rozszerzone (ocena dobry)	dopełniające (ocena bardzo dobry)
	Uczeń			
	– wie, że istnieją różne kody komunikacyjne – wie, że komunikat powinien być udany	– zna różne kody komunikacyjne – wie, kiedy komunikat jest udany	– podaje kilka przykładów kodów komunikacyjnych – wyjaśnia, kiedy komunikat jest udany	– wymienia przykłady różnych kodów komunikacyjnych – wyjaśnia, od czego zależy fortunność komunikatu
Wypowiedzenie Komunikacja językowa – leksyka	– rozpoznaje różne typy wypowiedzeń – zna pojęcie <i>leksyka</i>, wie, że łączy się ono z komunikatem	– tworzy różne typy wypowiedzeń – wie, że leksyka ma wpływ na jakość komunikatu – stara się stosować odpowiednią leksykę w tworzonych przez siebie wypowiedziach	– wyjaśnia różnice między różnymi typami wypowiedzeń – dostrzega i próbuje wyjaśnić wpływ leksyki na jakość komunikatu – stosuje w miarę możliwości odpowiednią leksykę w swoich wypowiedziach	– wyjaśnia, na czym polegają i z czego wynikają różnice w różnych rodzajach wypowiedzeń – stosuje pojęcie <i>leksem</i> – wyjaśnia, jaki wpływ ma leksyka na jakość komunikatu – stosuje odpowiednią leksykę w swoich wypowiedziach
Części zdania – orzeczenie Komunikacja językowa – odmiana mówiona języka	– rozpoznaje orzeczenie wśród innych części zdania – zna orzeczenie czasownikowe, imienne, wyrażone związkiem frazeologicznym – rozpoznaje odmianę mówioną języka	– wyjaśnia, czym cechuje się orzeczenie – zna, rozpoznaje i stosuje orzeczenie czasownikowe, imienne, wyrażone związkiem frazeologicznym – zna cechy języka mówionego	– wyjaśnia, czym wyróżnia się orzeczenie spośród innych części zdania – wyjaśnia, czym cechują się różne rodzaje orzeczeń – omawia cechy języka mówionego	– wyjaśnia, jaką funkcję pełni orzeczenie w zdaniu – stosuje różne rodzaje orzeczeń w praktyce – wyjaśnia, czym cechuje się język mówiony
Części zdania – podmiot Komunikacja językowa – język pisany	– rozpoznaje podmiot wśród innych części zdania – zna różne rodzaje podmiotu – rozpoznaje odmianę pisaną języka	– wyjaśnia, czym cechuje się podmiot – zna, rozpoznaje i stosuje różne rodzaje podmiotu – odróżnia język pisany od mówionego	– wyjaśnia, czym wyróżnia się podmiot spośród innych części zdania – wyjaśnia, czym cechują się różne rodzaje podmiotu – wyjaśnia różnice między językiem mówionym i pisany	– wyjaśnia, jaką funkcję pełni podmiot w zdaniu – stosuje w praktyce różne rodzaje podmiotu – ma świadomość zależności języka pisanego od stylu
Części zdania – przydawka Komunikacja językowa – perswazja a manipulacja językowa	– rozpoznaje przydawkę wśród innych części zdania – zna różne rodzaje przydawek – wie, że przydawka łączy się z rzeczownikiem – ma świadomość odmienności perswazji i manipulacji	– wyjaśnia, czym cechuje się przydawka – zna i stosuje kilka rodzajów przydawek – tworzy poprawne związki z rzeczownikiem – odróżnia perswazję od manipulacji językowej – stara się nie ulegać manipulacji językowej	– wyjaśnia, czym wyróżnia się przydawka spośród innych części zdania – stosuje w wypowiedziach różne rodzaje przydawek – tworzy poprawne związki z rzeczownikiem – wie, czym się różnią perswazja i manipulacja językowa	– wyjaśnia, jaką funkcję pełni przydawka w zdaniu – stosuje w swoich wypowiedziach wszystkie rodzaje przydawek – używa poprawnych związków przydawki z rzeczownikiem – wyjaśnia, czym różni się perswazja od manipulacji językowej

Lektura i inne teksty kultury, materiał językowy, komunikacja	Wymagania			
	konieczne (ocena dopuszczający)	podstawowe (ocena dostateczny)	rozszerzone (ocena dobry)	dopełniające (ocena bardzo dobry)
	Uczeń			
	– wie, że nie należy ulegać manipulacji językowej		– nie ulega manipulacji językowej	– skutecznie broni się przed manipulacją językową
Części zdania – dopełnienie Komunikacja językowa – agresja językowa, prowokacja językowa	– rozpoznaje dopełnienie wśród innych części zdania – tworzy dopełnienie – wie, na czym polega agresja i prowokacja językowa	– wyjaśnia, czym cechuje się dopełnienie jako część zdania – używa w zdaniach dopełnień – rozpoznaje w wypowiedzi przejawy agresji i prowokacji językowej	– wyjaśnia, czym dopełnienie wyróżnia się spośród innych części zdania – używa w wypowiedziach różnych rodzajów dopełnień – rozpoznaje w wypowiedzi przejawy agresji i prowokacji językowej, stara się im przeciwstawiać	– wyjaśnia, jakie funkcje pełni dopełnienie w zdaniu – wykorzystuje w wypowiedzeniach dopełnienia wyrażone różnymi częściami mowy – rozpoznaje w wypowiedzi przejawy agresji i prowokacji językowej, przeciwstawia się im
Części zdania – okolicznik Komunikacja językowa – etyka językowa	– rozpoznaje okolicznik wśród innych części zdania – zna różne rodzaje okolicznika – wie, że okolicznik łączy się z czasownikiem – wie, na czym polega etyka językowa	– wyjaśnia, czym cechuje się okolicznik jako część zdania – tworzy różne rodzaje okolicznika – tworzy poprawne związki z czasownikiem – zna zasady etyki językowej	– wyjaśnia, czym wyróżnia się okolicznik spośród innych części zdania – stosuje kilka rodzajów okolicznika – tworzy związki różnych okoliczników z czasownikiem – stara się stosować zasady etyki językowej w swoich wypowiedziach	– wyjaśnia, jaką funkcję pełni okolicznik w zdaniu – stosuje wszystkie rodzaje okolicznika – posługuje się poprawnymi związkami okolicznika z czasownikiem – konsekwentnie przestrzega w wypowiedziach zasad etyki językowej
Części zdania – grupa podmiotu i orzeczenia Komunikacja językowa – poprawność językowa, słowniki	– rozpoznaje wszystkie części zdania – wie, po czym poznać związek główny i związki poboczne – zna najważniejsze rodzaje słowników	– wskazuje cechy wszystkich części zdania – rozpoznaje związek główny, grupę podmiotu i grupę orzeczenia – wie, w jakim celu sięgać do różnych rodzajów słowników	– omawia wszystkie części zdania – wyodrębnia związek główny, grupę podmiotu, grupę orzeczenia, rozbudowuje te grupy – zna różne rodzaje słowników, korzysta z nich	– wyjaśnia funkcję wszystkich części zdania – określa relacje między sobą wszystkich części zdania – systematycznie korzysta z różnego rodzaju słowników
Związki wyrazów Komunikacja językowa – poprawność językowa – reguły gramatyczne	– rozpoznaje i tworzy związki wyrazów w zdaniu – tworzy wykresy prostych zdań pojedynczych – wie, że użyciem języka rządzą reguły gramatyczne	– wyjaśnia, co to jest związek wyrazowy – tworzy wykresy zdań pojedynczych – stara się stosować reguły gramatyczne poznane do tej pory	– nazywa związki wyrazów i omawia ich składniki – tworzy wykresy rozwiniętych zdań pojedynczych – stosuje większość poznanych do tej pory reguł gramatycznych	– tworzy poprawne związki – wyjaśnia, kiedy mamy do czynienia ze związkiem zgody, rzędu i przynależności – bezbłędnie tworzy wykresy rozwiniętych zdań pojedynczych – przestrzega wszystkich poznanych do tej pory reguł gramatycznych